

POLONYA ÜLKE RAPORU

Coğrafi Konum

Yaklaşık 312 bin kilometrekarelik yüzölçümü ile Avrupa'nın 8. dünyanın 69. büyük ülkesi olan Polonya Orta Avrupa'da batıda Almanya, güney batıda Çek Cumhuriyeti, güneyde Slovakya, kuzey doğuda Rusya ve Litvanya, doğuda Beyaz Rusya, güney doğuda Ukrayna ve kuzeyde Baltık Denizi'ne komşudur. Ülke genellikle

düz ovalardan oluşmakta olup, güney kıyısı boyunca da dağlar sıralanmaktadır.

Polonya sınırlarının toplam uzunluğu 3511 km'dir. Bunun 3071 km'si kara sınırları, 440 km'si ise deniz sınırlarıdır. Polonya'nın kuzeyinde, Baltık Denizi kıyısında 770 km'lik bir kıyı şeridi bulunmaktadır.

Ülkenin en yüksek noktası 2.499 metre ile Tatra sıradağlarındaki Rysy Dağıdır. En alçak noktası ise, Raczk Elblaskie köyü olup, deniz seviyesinin 1,8 metre altındadır.

Başlıca nehirleri Vistül (1.047 km), Oder (854 km), Warta (808 km) ve Bug (772 km) nehirleridir. Ayrıca ülkede alanı bir hektarın üzerinde 9.300 adet göl bulunmaktadır. Bunlar arasında en büyüğü 11.383 hektar alanla Sniardwy Gölü'dür. Ülkenin % 30'u ormanlarla kaplı olup, orman ağaçları arasında, çam, meşe, huş ve üvez en önemli türlerdir.

Siyasi ve İdari Yapı

17. yüzyılda Avrupa'nın en güçlü devletlerinden biri olan Polonya 18. yüzyılda giderek zayıflamaya başlamış olup, bu zayıflıktan yararlanan Rusya, Avusturya ve Prusya tarafından 1772-1795 yılları arasında paylaşılarak Avrupa haritasından silinmiştir. Bu tarihten sonra Polonya'nın tekrar bir devlet kurması ancak 1. Dünya Savaşı'ndan sonra 1918 yılında mümkün olmuştur. 1939 yılında Nazi Almanyası tarafından işgal edilen ülke, 2. Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra Doğu Bloku ülkelerine katılmış, hatta bu ülkeler arasında kurulan Varşova Paktı 14 Mayıs 1955 tarihinde Polonya'nın başkenti olan Varşova'da imzalanmıştır.

Polonya'da komünist yönetim, 4 Temmuz 1989 tarihinde ülkede yapılan ilk serbest seçimlerde Solidarnosc (Dayanışma) Partisi'nin büyük bir zafer kazanması ile sona ermiştir. 1990 yılında Lech Walesa Cumhurbaşkanı seçilmiş, Varşova Paktı'nın dağılması ve Sovyet ordusunun ülkeden çekilmesi ile Polonya'da Batı ile bütünleşme dönemi açılmıştır. Ülke 1999 yılında NATO'ya, 1 Mayıs 2004 tarihinde ise Avrupa Birliği'ne katılmıştır.

Ülkenin yönetim şekli cumhuriyettir. Yasama görevini üstlenen ve 460 üyeli parlamento ve 100 üyeli senatodan oluşan ikili meclis, 4 yılda bir yapılan seçimle işbaşına gelmektedir. Polonya'da cumhurbaşkanı 5 yıllık süre için doğrudan seçimle işbaşına gelmektedir.

İdari Birimler:

Ülke 16 idari bölgeden (voyvodalık) oluşmaktadır. Bunlar, Wrocław, Bydgoszcz/Torun, Łódź, Lublin, Gorzów Wielkopolski/Zielona Góra, Kraków, Varşova, Opole, Rzeszów, Białystok, Gdańsk, Katowice, Kielce, Olsztyn, Poznań ve Szczecin'dir. Bu idari bölgeler de 379 ilçe ve 2478 komünden oluşmaktadır.

Ülkenin idaresi, merkezi ve yerel olarak ikiye ayrılmıştır. Merkezi idarenin yapısına Bakanlar Kurulu tarafından yönetilen idare organları girmektedir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Polonya'nın nüfusu, 18,4 milyonu erkek, 19,6 milyonu kadın olmak üzere 38 milyondur. Bu sayının 23,3 milyonu (% 61,1) şehirlerde, 14,8 milyonu (%38,9) kırsal bölgelerde yaşamaktadır.

Polonya nüfusu etnik özellikleri açısından incelendiğinde, Avrupa'daki en homojen halklardan biridir. Nüfusun %98'inden fazlası Polonya kökenli olup, diğer etnik gruplar ise Alman, Ukraynalı ve Belarus'ludur.

Polonya Merkez İstatistik Bürosu verilerine göre; 2014 sonu itibariyle 7,3 milyon Polonyalı emeklilik yaşının üzerinde bulunmaktadır. Bu rakam Polonya'nın tüm nüfusunun yüzde 19'una denk gelmektedir. Söz konusu nüfusun 5 milyonu kadın olup, 2025 yılında emeklilik yaşının üstündeki nüfusun 8,2 milyona çıkması beklenmektedir. 2050 yılında ise 11 milyona çıkarak nüfusun yüzde 32,7'sini oluşturacağı tahmin edilmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Madencilik

Polonya taşkömürü, linyit ve bakır başta olmak üzere önemli maden kaynaklarına sahip bir ülkedir. Polonya'da madencilik ve taş ocakları sanayi üretiminin %4,9'unu oluşturmaktadır. Taşkömürü toplam sanayi satışlarının %2,8'ini ve sanayi istihdamının ise %4,7'sini oluşturmaktadır. Taşkömürü ve linyit rezervleri bakımından dünya sıralamasında 5. konumda bulunan ülkenin 43 milyar ton taş kömürü rezervinin olduğu tahmin edilmektedir. Polonya kömür endüstrisi aşırı kapasiteye sahip olup, devlet yardımlarıyla önemli ölçüde sübvans edilmiştir. Üretilen kömürün 1/3'ü enerji amacıyla kullanılmaktadır. Madencilik verimliliğini artırmak için yeniden yapılanma gereklidir. Ayrıca, dünyadaki üçüncü büyük bakır madeni Polonya'dadır. Öte yandan, sülfür, çinko, kurşun, gümüş, magnezyum, kaolin, kil, potas ve tuz rezervleri mevcuttur.

Polonya'nın bakır ve gümüş madenleri işleme kompleksi KGHM, Polska Miedz adlı özel firma tarafından işletilmekte olup, dünyanın en büyük dokuzuncu büyük bakır ve üçüncü en büyük gümüş üreticisi konumundadır. Yıllık 533.000 ton bakır, 1.215 ton gümüş üretilmektedir. Üretimin tamamına yakını Asya ülkelerine ihraç edilmektedir.

Madencilik sektörü ithalatında ham petrol, petrol mamulleri, doğal gaz, demir, alüminyum cevheri, azot, gübre, fosfor ve potasyum önem taşımaktadır. İhracatta ise, taşkömürü ve türevleri, bakır, petrol ürünleri, demir ve alaşımları, azot ve gübre, gümüş, alüminyum, tuz ve sodyum bileşikleri öne çıkmaktadır.

Maden ve petrol yataklarının işlenmesi, Çevre Koruma, Doğal Kaynaklar ve Ormanlık Bakanlığı tarafından yürütülen 1994 tarihli Jeolojik ve Madencilik Yasasına göre düzenlenmektedir. Maden çıkarma hakkı altı yıllık süreler için verilir. Üretim süresi ise uzatmaya tabi olmak üzere otuz yıldır.

Polonya Jeoloji Enstitüsü (www.pgi.gov.pl/mineral_resources/), ülkenin tüm maden kaynaklarını ve rezerv miktarlarını izlemekte ve yıllık raporlarla açıklamaktadır.

GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2016 ^a	2017 ^a	2018 ^b	2019 ^b	2020 ^b	2021 ^b	2022 ^b	2023 ^b
GSYİH (Cari Fiyatlar -milyar \$)	471,22	524,89	614,19	649,97	684,26	719,75	755,57	793,17
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	2,86	4,55	4,07	3,54	2,99	2,77	2,76	2,77
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - \$)	12 411	13 823	16 180	17 130	18 045	18 996	19 961	20 980
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	-0,58	1,98	2,52	2,55	2,5	2,5	2,5	2,5
Nüfus (milyon)	37,97	37,97	37,96	37,94	37,92	37,89	37,85	37,81
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-1,37	0,25	-5,39	-7,91	-9,83	-11,96	-13,62	-16,62

Kaynak: IMF, Nisan 2018, a Gerçekleşen, b Tahmin

Polonya önemli ölçüdeki yüzölçümü, nüfus ve ekonomik potansiyeli ile orta büyüklükte bir Avrupa ülkesidir. GSYİH'da son yıllardaki artış nedeniyle dünya ekonomisindeki önemi ve payı yükselmektedir. Özelleştirme uygulamaları neticesinde, ülke Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri içerisinde en fazla doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına konu olan ülke durumundadır.

Ülkede alt yapı yatırımlarının hız kazanması, doğrudan yabancı sermayenin pazara olan ilgisinin kesintisiz devam etmesi ve tüketim harcamalarının mali krizden nispeten daha az etkilenmesi gibi nedenlerden ötürü Polonya, son yıllarda pozitif büyüme gösteren yegane AB üyesi ülke olmuştur.

Ekonomik büyümedeki yavaşlama, sabit yatırım miktarındaki azalma ve zayıf dış talebe bağlanmaktadır. 2016 yılında %2,8 GSYİH artış hızı kaydedildi, 2017 yılı için %4,5 büyüme gerçekleşmiştir. 2018 yılında sabit fiyatlara göre %4,1 oranında artan GSYH'nin, 2019 yılında %3,5 oranında artarak 650 milyar \$ olması beklenmektedir. GSYİH artışının arkasında özellikle başarılı ihracat performansı yatmaktadır. Zaman içinde iç talebin güçlenmesi, özel tüketim ve sabit yatırımların artması da hızlı büyümenin temel dinamikleri olmuştur.

Polonya'nın ekonomisi, dış pazarlarındaki gelişmelere ve dış kaynaklı kredilere ulaşma imkanlarına, iç piyasaya sanayi üretimindeki gelişmelere, tüketici güveninde ve perakende satışlara bağlı olacaktır. Polonya'nın sanayi üretimi, işsizlik veya perakende satışlar gibi göstergeleri aynı zamanda Avrupa pazarında yaşanacak gelişmeler, para birimi Zloti'de aşırı dalgalanmalar ve Polonya Merkez Bankası'nın referans faiz oranını yükseltmesi önümüzdeki dönemin de Polonya ekonomisinde belirleyici olması beklenmektedir.

Ülkede AB fonları kaynaklı alt yapı yatırımlarının devam etmesi, doğrudan yabancı sermayenin Polonya pazarına olan ilgisinin devam etmesi ve tüketim harcamalarının diğer Avrupa ülkelerine göre mali krizden nispeten daha az etkilenmesi gibi nedenlerden ötürü, Polonya ekonomisinin önümüzdeki dönemde de pozitif büyümesi muhtemeldir.

Polonya, Rusya Federasyonu, Ukrayna, Beyaz Rusya ve Azerbaycan gibi eski SSCB ülkeleri ile Çek Cumhuriyeti, Slovakya ve Sırbistan gibi civar ülkeleri hedef pazarlar olarak belirlemiş ve bu ülkelere yönelik resmi ve ticari heyet ziyaretlerini yoğunlaştırmış, benzeri girişimleri Güney Kore, Suudi Arabistan ve Katar gibi Uzak Doğu ve Körfez Ülkelerinden yabancı sermaye yatırımların çekilmesi için de gerçekleştirmiştir.

Polonya Ekonomisini Etkileyen İç ve Dış Olaylar

Polonya ekonomisini etkileyen en önemli gelişme, 1 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleşen AB tam üyeliğidir. Polonya'nın AB'ne katılım öncesi ekonomi politikası, hızlı ekonomik büyüme, işgücü piyasasını canlandırma ve istihdamı artırma ve ülkenin kalkınması için AB fonlarının etkin kullanımı üzerinde odaklanmıştır. Bu hedeflere ulaşılabilmesi açısından, girişimciliğin geliştirilmesi, inovasyon, altyapının iyileştirilmesi, kırsal kalkınma, merkezi otoritenin yerel yapılara devredilmesi, devlet mülkiyetindeki işletmelerin özelleştirilmesi ve yeniden yapılandırılması yöntemleri üzerinde durulmuştur.

AB üyeliği ile birlikte Polonya, AB üyesi ülkelerin ekonomi politikalarının koordine edilmesi çalışmalarına dâhil olmuştur. Bu çerçevede, Polonya AB'nin Genel Ekonomi Politikası ilkelerini gözetmek durumunda olduğu gibi, Ecofin (Ekonomik ve Mali İşler) Konseyi'nin detaylı tavsiyelerini uygulamak durumundadır. AB'nin Anayasası niteliğindeki Lizbon Antlaşmasının 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, Polonya'nın dış politika alanındaki yetkileri giderek artan ölçüde AB'ne devredilmektedir. Bu itibarla, Polonya AB üyeliği sonrasında Ekonomik Bütünleşme Programı hazırlayarak uygulamaya koymuştur.

Söz konusu program, Polonya'nın ekonomik verilerinde AB'nin eski üyelerine göre olan farklılıkların, bir başka ifade ile düşük sermaye birikimi, düşük verimlilikle çalışan tarım sektörünün istihdamdaki payının yüksekliği ve sanayi sektöründeki teknolojik altyapının yenilenmesi ihtiyacından kaynaklanan olumsuzlukların bertaraf edilmesine yöneliktir.

Polonya, AB'ne üyeliğini izleyen dönem içerisinde ekonominin modernizasyonu, yaşam standartlarının yükseltilmesi ve işsizliğin azaltılması bakımından önemli gelişmeler kaydetmiş, makroekonomik istikrar ile birlikte yüksek büyüme hızları yakalamıştır. Polonya'nın AB tek pazarına entegrasyonu, malların ve sermayenin serbest dolaşımı ve yatırım ortamını iyileştiren diğer reformlar Polonya'ya yüksek miktarlarda AB ve üçüncü ülkeler kaynaklı sermayeyi getirmiştir. Tam üyelik sonrasında Polonya'nın AB ülkeleriyle dış ticareti yaklaşık %70 oranında artmış, benzeri bir eğilim üçüncü ülkeler ile ticarete de görülmüştür. Bu gelişmeler, Polonya'nın iç dinamikleriyle birlikte, tam üyeliği izleyen beş yılda ortalama %5 oranında ekonomik büyüme sağlamıştır. Polonya'nın iç ve dış pazarlarındaki büyüme, yabancı sermaye ile birlikte önemli kapasite artışlarına imkân tanımıştır. Benzer şekilde, AB'nin Ortak Tarım Politikasının sağladığı destekler, Polonyalı çiftçilerin gelirlerinin 2000 yılından itibaren % 90 oranında artmasını sağlamıştır. Tam üyelik öncesinde 27 üyeli AB'nin kişi başı ortalama GSYH'nin % 49'una sahip olan Polonya, bu oranı % 56'ya çıkarmıştır. AB, Polonya'nın bölgesel gelişimini AB'nin eski üyeleri seviyesine getirmek amacıyla AB yapısal fonlarından 2007-2013 bütçe Polonya'ya tahsis edilen kaynak 67 milyar Euro'dur. Ayrıca, 2007-2009 yıllarında öngörülen büyüme hedefinin üzerinde bir büyüme yakalandığından, 2011-2013 dönemi için 633 milyon Euro'luk ek kaynak da tahsis edilmiştir. 2014-2020 AB bütçesi kapsamında yapısal fonlardan yaklaşık 80 milyar Avro tutarında yardım alacaktır.

Tam üyelikle birlikte gümrük engellerinin kaldırılması ertesinde ithalatta da yüksek oranlarda artış görülmüştür. Tam üyeliğin ilk yılında büyük ölçüde petrol ve hammadde fiyatlarının etkisiyle enflasyonda hızlı bir artış yaşanmış, ancak enflasyon ilerleyen yıllarda düşüş seyrine girmiştir.

Ekonomik altyapının modern sanayiinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yenilenmesi ihtiyacı da kamu bütçesinde ödeme güçlükleri yaratmıştır. Bu güçlükler büyük ölçüde AB'nin yapısal fonlarından yapılan transferlerle bertaraf edilebilmiştir.

Polonya ekonomisinin serbestleştirilmesi ve dünya pazarlarıyla bütünleşmesi Polonya'yı aynı zamanda dış şoklara daha açık bir hale getirmiştir. Ancak, AB üyeliğinin getirdiği ekonomik istikrar, yabancı yatırımcıların Polonya pazarına olan ilgisinin devam etmesi ve AB fonlarından temin edilen kaynaklar küresel mali kriz ve ekonomik durgunluğun etkilerinin diğer Avrupa ülkelerine göre daha az hissedilmesine imkan sağlamıştır. Polonya, küresel kriz boyunca cari açık, bütçe açığı ve dış borç gibi kriterler bakımından diğer AB üye ülkelerine göre daha düşük bir riske ve güçlü bir mali disipline sahip olmuştur.

Doğu Ortaklığı Girişimi: 19–20 Mart 2009 tarihlerinde Brüksel'de üye ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarının katılımıyla gerçekleştirilen AB Konsey Zirvesi'nde, Polonya ve İsveç tarafından önerilen ve Avrupa Komşuluk Politikasının doğu boyutunu geliştirmeyi amaçlayan "Doğu Ortaklığı" (*Eastern Partnership*) girişimi için onay verilmiştir. Doğu Ortaklığı, **Ukrayna, Gürcistan, Moldovya, Ermenistan, Azerbaycan ve Belarus'u** kapsamakta olup, bu ülkeler ile siyasi ortaklık oluşturulması, her bir ülkenin kaydettiği ilerlemeler doğrultusunda, Ortaklık Anlaşması ve serbest ticaret alanına ilişkin

müzakerelerin yürütülmesi, vize rejiminin serbestleştirilmesi, AB mevzuatına uyum ve enerji güvenliğinde işbirliğinin artırılması Doğu Ortaklığı'nın öncelikli hedefleri arasında sayılmaktadır. AB'ne üye 27 ülke ile söz konusu 6 ülke devlet ve hükümet başkanlarının her iki yılda bir, dışişleri bakanlarının ise yılda bir; bir araya gelmeleri suretiyle bölgesel ve çok taraflı işbirliğinin kurumsal altyapısının tesisi öngörülmektedir. Doğu Ortaklığı girişimi, AB'nin yeni genişleme politikasından çok, AB'nin doğudaki komşularının istikrarı, ekonomik kalkınmaları ve AB ile daha yoğun bir işbirliğine girmelerine yönelik bir girişim olarak kabul edilmekle birlikte, Polonya, bu girişimi özellikle Ukrayna'nın uzun vadede AB'ne katılımı için hazırlık mahiyetinde değerlendirilmektedir. Bu girişim, bölgedeki "Karadeniz Sinerjisi" gibi diğer girişimleri tamamlayıcı mahiyettedir.

Enerji Güvenliği: Polonya, Avrupa'da en yüksek enerji güvenliğine sahip ülkelerden biri olmakla birlikte, AB'nin yenilenebilir enerjilere yönelik politikası ve karbon salınımıyla ilgili politikaları çerçevesinde enerji kaynaklarını çeşitlendirme yoluna gitmektedir. Enerjisinin % 60'ını kömürden, %23'ünü petrolden ve % 12'sini doğal gazdan sağlayan Polonya, ülkede 2020 yılına kadar nükleer santral inşasına ilişkin olarak Fransa ve ABD ile yoğun bir işbirliğine girmiştir. Doğalgaz ihtiyacının % 65'ini Rusya ve BDT ülkelerinden sağlayan Polonya, doğal gaz tedarikinin çeşitlendirilmesi için gayret etmektedir. Yenilenebilir enerjiye yönelik girişimler ise özel sektör inisiyatifiyle AB üyesi ülkelerle işbirliği halinde yürütülmektedir.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri, milyar Dolar

Polonya önemli ölçüde doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına konu olan bir ülke durumundadır. 2016 yılı sonu itibarıyla, ülkeye giren FDI stoku 224 milyar doların üzerine çıkmıştır.

Veriler	2012 ^a	2013 ^a	2014 ^a	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^b	2018 ^b	2019 ^b	2020 ^b	2021 ^b
Ülkeye giren DYY	7,36	0,80	19,78	14,07	14,19	11,20	11,70	13,00	13,50	13,50
Ülkeye giren DYY (% GSYİH)	1,5	0,2	3,6	2,9	3,0	2,3	2,2	2,3	2,3	2,1
Ülkeye giren DYY (Gayrisafi sabit sermaye yatırımlarındaki payı, %)	7,4	0,8	18,4	14,7	16,7	12,7	12,4	13,0	12,6	11,8
Ülkeden çıkan DYY	-1,33	-3,41	-6,80	-4,25	-9,19	-3,70	-4,50	-4,50	-4,50	-4,50
Net DYY	6,03	4,21	12,98	9,82	5,00	7,50	7,20	8,50	9,00	9,00

DYY stoku	250,7	271,7	252,4	223,0	224,5	235,7	247,4	260,4	273,9	287,4
Kişi başına DYY stoku (\$)	6.510,9	7.053,2	6.555,9	5.806,7	5.854,4	6.161,7	6.468,1	6.808,5	7.162,1	7.515,8
DYY stoku (% GSYİH)	50,1	51,8	46,3	46,7	47,9	47,4	46,9	46,6	46,0	45,2
Ülkeye giren DYY açısından dünyadaki payı (%)	0,30	0,03	1,09	0,56	0,69	0,47	0,51	0,57	0,57	0,55
DYY stoku açısından dünyadaki payı (%)	1,15	1,18	1,03	0,85	0,80	0,79	0,77	0,76	0,77	0,78

Kaynak: EIU, a EIU tahmini b EIU projeksiyonu

Polonya'ya giriş yapan doğrudan yabancı sermayenin ülkelere göre dağılımına ilişkin verilere bakıldığında, ülkeye gelen doğrudan yabancı sermayenin % 80'den fazlası AB kaynaklıdır.

Yabancı yatırımlar imalat sanayinin yanı sıra ticaret ve finansman alanlarında yoğunlaşmaktadır. Yabancı yatırımların yoğun olduğu imalat sanayi kolları ise gıda işleme, otomotiv, kağıt, elektrik ve kimya endüstrileridir.

İmalat sanayiinde yatırım yapılan sektörlerin başında otomotiv ve elektronik sektörleri gelmektedir. Polonya'da halen beş büyük firma (Fiat, GM-Opel, VW, FSO ve Intral) ticari araç ve binek otomobil üretmekte olup, söz konusu firmaların toplam araç üretim kapasitesi 1 milyon adete yaklaşmaktadır. Polonya'da 2012 yılına kadar 5 uluslararası firma tarafından toplam 35 milyon adet LCD televizyon üretim kapasitesine ulaşılması planlanmaktadır. Beyaz eşya üretimi de yabancı sermaye için cazip alanlardan birisidir. BSH, Whirlpool, Samsung, LG, Indesit, Fagor Mastercook ve Amica başlıca beyaz eşya üreticileridir. AB'nden çok sayıda gıda üreticisi firma üretimlerini Polonya'ya kaydırmaktadır. ABD'li bilgisayar üreticisi Dell, İrlanda'daki fabrikasını Polonya'ya taşımıştır.

Doğrudan yabancı sermayenin Polonya'yı tercih etmesinin başlıca sebepleri arasında, ülkenin AB üyeliği ve Orta Avrupa'daki konumu, kalifiye iş gücü, büyük şirketlerle işbirliğine hazır çok sayıda küçük ve orta ölçekli işletmenin mevcudiyeti, AR-GE, iyi yönlendirilmiş devlet yardımları ve üniversitelerle işbirliğine hazır teknoloji parkları sayılabilir.

Polonya'da Yabancılar Tarafından Kurulabilecek Şirket Türleri

Polonya'da iş çevrelerinin faaliyetleri 2 Temmuz 2004 tarihli Ekonomik Serbesti Kanununa (Economic Freedom Act) dayanmaktadır. Yasa, iş kurma, işletme ve kapatma konularının yanı sıra kamu idaresinin görevlerini de tespit etmektedir.

Avrupa Ekonomik Alanını (European Economic Area-AEA olarak kısaltılacaktır) teşkil eden AB ve EFTA ülkelerinden gelen yabancılar (yabancı ifadesi Polonya vatandaşlığını haiz olmayan ve Polonya dışında ikamet eden kişiler ile Polonya dışında kayıtlı tüzel kişi ve birimleri ifade etmektedir) Polonyalı girişimcilerle aynı kurallara tabidirler. AEA dışından gelen yabancıların da aynı kurallara tabi olmaları aşağıdaki koşullara bağlıdır:

- Polonya topraklarında oturma izni alınması,
- Polonya makamlarınca göçmen statüsü yahut ikameti için tolerans tanınması,
- Geçici himayeden yararlanması.

Diğer yabancılar, uluslararası antlaşmalarla başka türlü öngörülmedikçe, aşağıda belirtilen türde şirketler kurabilirler:

- Limited ortaklık (limited partnership)
- Limited anonim ortaklık (limited joint-stock partnership)
- Limited şirket (limited liability)
- Anonim şirket

Yabancılar bu türlerde kurulmuş şirketlere ortak olabilirler ve hisse satın alabilirler. Yabancı girişimciler, Polonya topraklarında şube ya da temsilcilik de tesis edebilirler. Ancak, bu tür yapılanma kapsamında müsaade edilen aktiviteler çok sınırlı kalmaktadır.

- Limited Ortaklık:** Ticari faaliyetlerini kendi adı altında yürütmek isteyen iki gerçek yahut tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Şahıs ortaklığı olup, hukuki kişiliği haiz değildir. Şahıs veya kurumlar gelir vergisine tabi olup, ortakların vergilerini ayrı ödemeleri gerekmektedir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sądowy)'a kayıt olmak durumundadır. Kayıt için müracaat vilayetlerde bulunan Ticaret Mahkemelerinin ilgili bölümlerine (Trade Register Division) yapılmaktadır.
- Limited Anonim Ortaklık:** Ticari faaliyetlerini daha geniş ölçekte yürütmek isteyen iki gerçek yahut tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 50.000 Zloti (yaklaşık 16.000 Dolar)'dır. Şahıs ortaklığı olup, hukuki kişiliği haiz değildir. Şahıs veya kurumlar gelir vergisine tabi olup, ortakların vergilerini ayrı ödemeleri gerekmektedir. Şirket, National Court Register (Krajowy Rejestr Sądowy)'a kayıt olmak durumundadır. *Yabancılar tarafından bu şirket türünün kurulabilmesi "karşılıklılık" ilkesine, başka deyişle şirket kuran yabancıların ülkesinde aynı imkânın Polonyalı girişimcilere de tanınıyor olmasına bağlıdır.*

c)Limited Şirket: Bir ya da daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından iş yapma yahut Ticaret Kanununun izin verdiği faaliyetlerde bulunmak üzere kurulabilmektedir. Şirket hukuki kişiliği haizdir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 50.000 Zloti (yaklaşık 16.000 Dolar)'dır. Şirket, görev ve borçlarından tüm mal varlığı ile sorumlu iken ortaklar sorumlu değildir. Şirket kurumlar gelir vergisine tabidir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sądowy)'a kayıt olmak durumundadır. Limited şirket ortakları için Polonya vatandaşı veya yerleşiklik zorunluluğu bulunmamaktadır.

d)Anonim Şirket: *Bu şirket türü büyük ölçekli ticari faaliyetler için uygundur. Şirket sermayesi hisse satışı yoluyla temin edilebilir. Yalnızca bir ortağı bulunan limited şirketler hariç bir ya da daha kişi tarafından kurulabilmektedir.* Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 500.000 Zloti (yaklaşık 161.000 Dolar)'dır. Şirket hukuki kişiliği haizdir. Şirket, görev ve borçlarından tüm mal varlığı ile

sorumludur. Şirket kurumlar gelir vergisine tabidir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register- *Krajowy Rejestr Sądowy*)'a kayıt olmak durumundadır. Polonya'da sadece anonim şirketler Varşova menkul kıymetler borsasında hisse senetlerini işleme koyabilmektedir.

Yabancılarca şirket kurulması, yetkili kurumlardan müsaade alınması şeklinde bir prosedürü gerektirmemektedir. Ancak yasal bir kişinin yeni oluşturulacak "Joint venture" şeklindeki ortaklığın başlangıç sermayesinin kendi payına düşen kısmı için nakdi olmayan cari varlıklarını (arsa, bina gibi) transfer etmek istemesi halinde Hazine Bakanlığı'ndan izin alınması gereklidir.

Diğer taraftan yabancılarca Polonya'da faaliyet göstermek mevcut şirketlerin hisselerinin satın alınması yöntemiyle de yapılabilmektedir. Borsada kayıtlı şirketlerin hisselerinin satın alınması mümkün bulunmakta ayrıca borsada kayıtlı olmayanlar için kişisel müzakereler neticesinde işlemler tamamlanmaktadır. Yabancıların mevcut şirket sermayesi-hisselerine katılımı için minimum bir sınırlama olmadığı gibi üst sınır için de kısıtlama bulunmamaktadır.

Polonya'da Adım Adım Şirket Kurulumu:

Adım 1 - Şirketin hukuki statüsünün seçilmesi,

- Limited Şirket
- Anonim Şirket
- Yabancı işletmenin Polonya'daki temsilciliği

Adım 2 - Resmi merkezin kurulması,

Adım 3 - Şirket sözleşmesi veya şirket tüzüğü'nün (anonim şirketin kurulması durumunda) imzalanması,

Adım 4 - Ulusal Mahkeme Siciline Tescil İşlemleri İstatistik Numarasının (REGON), İstatistikler Başkanlığı tarafından tanımlanması ve Vergi numarasının (NIP) tanınması (bu işlemler tek gişede yapılır),

Adım 5 - Banka hesabının Polonyalı bir bankaya açtırılması,

Adım 6 - Sosyal Güvenlik Kurumuna (Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ZUS) başvuru yapılması,

Adım 9 - Yapılan işlerin türü, yeri ve kapsamı konusundaki bilgilerin Devlet İş Müfettişliği'ne (Państwowa Inspekcja Pracy - PIP) intikal ettirilmesi,

Adım 10 - Lisans, izin ve ruhsatların, yapılması öngörülen işlerin türüne bağlı olarak alınması,

Adım 11 - KDV mükellefiyetinin yetkili Vergi Dairesine tescili.

Polonya Yatırım Teşvik Sistemi

Avrupa Birliği'ne 01/05/2004 tarihinden itibaren üye olan ve Polonya'nın yatırım teşvik sistemi, büyük ölçüde bu ülkenin Batı Avrupa ülkeleriyle gelişmişlik farkının giderilmesini teminen oluşturulan AB'nin uyum politikası araçlarına dayalıdır. Polonya'nın ulusal yatırım teşvik sistemi AB Yapısal Fonlarından sağlanan kaynaklar ile ulusal yardım mekanizmalarının birlikte kullanıldığı beş temel enstrüman üzerine kuruludur. Bahse konu enstrümanlar, 2007-2013 dönemi AB Yapısal Fonları kapsamındaki destekler, Polonya Özel Ekonomik Bölgelerine yönelik yatırım destekleri, Polonya ekonomisi için önemli yatırımlara yönelik destekler, istihdam yardımı ve gayrimenkul vergi muafiyetidir.

Söz konusu yardımlar AB'nin 2007-2013 Dönemi Bölgesel Yardım Rehberi (Avrupa Toplulukları Resmi Gazetesi, 4 Mart 2006 C 54) ve 800/2008 sayılı Komisyon Yönetmeliği (Blok Muafiyet Yönetmeliği, Avrupa Toplulukları Resmi Gazetesi, 9 Ağustos 2008, L 214) ile belirlenen bölgesel devlet yardımları esaslarına göre gerçekleştirilmektedir.

2. Polonya Özel Ekonomik Bölgelerine Yönelik Yatırımların Desteklenmesi:

Polonya'nın Özel Ekonomik Bölgeleri, bölgesel kalkınmanın ve yabancı sermaye yatırımlarının desteklenmesi amacıyla 1994 yılında istihlal ettiği bir kanunla tesis edilen tercihli muameleye tabi yatırım bölgeleridir. Özel Ekonomik Bölgeler Polonya'nın gümrük alanı içerisinde bulunmakla birlikte özel bir idari yapıya sahiptir. Her bir bölge ayrı bir özel şirket tarafından yönetilmektedir. Özel Ekonomik Bölgeler, Avrupa Komisyonu'ndan alınan izinle, firma büyüklüğü ve coğrafi konumuna göre % 30 ile 70 arasında kurumlar vergisi istisnası ile bazı bölgelerde emlak vergisi istisnası tanıyabilmektedir. Söz konusu vergi istisnaları, en az gelişmiş bölgelerdeki orta ölçekli firmalar için % 60'a, küçük ölçekli firmalar için ise % 70'e kadar çıkabilmektedir. Orta ölçekli firmalar, 250'den az personel istihdam eden ve yıllık cirosu 50 Milyon Euro'nun altında olan firmalar, küçük ölçekli firmalar ise 50'den az personel istihdam eden ve yıllık cirosu 10 Milyon Euro'nun altında olan firmalar olarak tanımlanmaktadır. Bahse konu vergi istisnaları için belirlenen yüzdeler gösterge niteliğinde olup, fiili destek miktarları toplam yatırım miktarına veya işletme istihdamının iki yıllık toplam maliyetine göre belirlenmekte ve yüksek olan meblağ tatbik edilmektedir. Firmaların bölge dışında gerçekleştirdiği ekonomik faaliyetler, vergi istisnasından faydalanmamaktadır.

Bölgelerde faaliyette bulunan firmalara meslek içi eğitim ve yaratılan istihdama göre ayrıca teşvik sağlanabilmekte, araziler de rekabetçi fiyatlardan satışa sunulmaktadır. Özel Ekonomik Bölgeler için tahsis edilmiş alanların dışında, ihtiyaç duyulması halinde münferit olarak tesislerin bulunduğu araziler de alt bölge olarak tanımlanarak özel ekonomik bölge statüsüne sahip olabilmektedir. Polonya hükümeti bölge içerisindeki firmalara ücretsiz yatırım danışmanlığı hizmeti sağlamaktadır. Özel Ekonomik Bölgelere sağlanan ayrıcalıklar 2020 yılında sona erdirilecektir.

Özel Ekonomik Bölgelere yönelik desteklerden faydalanılmasının koşulları, yatırımın tümüyle yeni yatırım olması, yatırım tutarının asgari 100.000 Euro düzeyinde gerçekleşmesi ve yatırımcının beş yıl boyunca işletmenin en az % 25'ine sahip olmasıdır (küçük ve orta ölçekli firmalar için bu limit 3 yıldır). Polonya Özel Ekonomik Bölgeleri halen toplam 12.500 hektarlık bir alan üzerinde kurulu olup, Özel Ekonomik Bölgelerin toplam alanı 20.000 hektar ile sınırlandırılmıştır.

Polonya içerisinde halen 14 özel ekonomik bölge bulunmakta olup, AB, yeni ekonomik bölge kurulmasına izin vermemektedir. 2011 yılının ilk çeyreği itibarıyla Polonya Özel Ekonomik Bölgelerine yatırım için toplam 1.376 adet lisans verilmiş ve yatırım tutarı 74.8 Milyon Zloti'ye (yaklaşık 19 Milyar Euro) ulaşmıştır. Polonya özel ekonomik bölgelerinde faaliyette bulunan bazı uluslararası şirketler şu şekildedir: Saint-Gobain, Fiat Powertrain Technologies Poland, General Motors manufacturing Poland (Katowice Bölgesi), Dell, Procter & Gamble ve BSH (Łódź Bölgesi), Mondi Packaging Paper Świecie ve Sharp (Pomeranian Bölgesi), Swedwood Poland (Warmia-Mazury Bölgesi), LG Electronics (Tarnobrzeg Bölgesi), Shell Polska (Krakow Bölgesi), Rockwool Polska (Suwałki Bölgesi), Totoya Motors Manufacturing Poland (Wałbrzych Bölgesi), Volkswagen Motor Poland (Legnica Bölgesi).

Özel Ekonomik Bölgelerde faaliyet izni ve vergi istisnasından faydalanabilmek için tüm prosedürler 3 veya 4 ay içerisinde tamamlanmaktadır. Ekonomik bölge işleticisi şirket idari masraflar için yıllık ücret almaktadır.

Özel Ekonomik Bölgeler ile ilgili mevzuat ve diğer ayrıntılı bilgilere Polonya Enformasyon ve Yatırım Ajansı'nın http://www.paiz.gov.pl/investment_support/investment_incentives_in_SEZ ve http://www.paiz.gov.pl/files/?id_plik=10800 internet adreslerinden ulaşılabilir.

Özel Ekonomik Bölge mevzuatı ve diğer bazı bilgiler ise Polonya Ekonomi Bakanlığı'nın <http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiebiorczosci/Wsparcie+finansowe+i+inwestycje/Specialne+strefy+ekonomiczne> adresinde yer almaktadır.

3. Polonya Ekonomisi İçin Önemli Yatırımlara Yönelik Destek Programı

Polonya Hükümeti tarafından 05/07/2011 tarihinde kabul edilen program 2011-2020 yılları arasındaki 10 yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Programın amacı, Polonya'ya yönelik yüksek teknoloji ürün ve hizmetlerde doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını arttırmaktır. Program kapsamı destekler Polonya Ekonomi Bakanlığı ile belirli sektörlerdeki yatırımcılar arasındaki ikili anlaşma kapsamında hibe şeklinde yapılmaktadır. Yardımlar, anlaşma koşulları ve yatırımcının yükümlülüklerini yerine getirme ölçüsüne göre münferiten belirlenmekte ve Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmaktadır. İşsizliğin ülke ortalamasının % 75'inin üzerinde olduğu bölgelerdeki projeler program kapsamı dışında tutulmakta ancak bu kısıtlama AR-GE ve modern hizmet projelerine uygulanmamaktadır. AB Fonları ile desteklenen veya bir Özel Ekonomik Bölge içerisinde vergi indirimlerinden faydalanan firmaların söz konusu programdan faydalanması ancak Bakanlar Kurulu iznine tabidir. Ancak, programdan faydalanan her bir proje için yapılan toplam yardımın proje bedelinin % 50'sini geçmemesi koşulu bulunmaktadır. Program kapsamındaki yardımlar AB'nin Bölgesel Kalkınma yardımları kategorisinde değerlendirilmekte ve yapılan her yardımın Avrupa Komisyonuna bildiri gerekmektedir.

Program kapsamındaki desteklerden faydalanılabilmesi,

- Otomotiv, elektronik, havacılık, biyoteknoloji modern hizmetler ve AR-GE sektörlerine yatırım yapılması veya
- Diğer sektörlerde ise yatırım tutarı en az 1 Milyar Polonya Zlotisi (yaklaşık 250 Milyon Euro) olmak koşuluyla 500'ün üzerinde yeni iş imkânı yaratılması şartlarına bağlanmıştır.

Bu çerçevede, yeni yatırımlarda hibe niteliğindeki yardımların tutarı yaratılan istihdama göre proje bedelinin % 2'si ile % 10,5'i arasındadır. Otomotiv, elektronik, havacılık ve biyoteknoloji sektörlerindeki minimum eşik en az 50 yeni iş yaratılması ve en düşük proje bedelinin 160 Milyon Zloti (yaklaşık 40 Milyon Euro) olması şeklindedir. Buna ilave olarak, programdan faydalanan tüm sektörlerde, yaratılan yeni iş sayısına göre ayrıca destek sağlanabilmektedir.

Program için sağlanan toplam bütçe 727 Milyon Zloti (yaklaşık 180 Milyon Euro) olup, söz konusu meblağın % 56'sının yeni iş imkânları yaratan projelere, % 44'ünün de yüksek teknoloji yeni yatırımlara tahsis edilmesi planlanmaktadır. Programın uygulamasından Polonya Ekonomi Bakanlığı sorumlu olmakla birlikte proje dosyalarının hazırlanması ve Ekonomi Bakanlığı'na sunulması Polonya Yatırım ve Enformasyon ajansı (www.paiz.gov.pl) tarafından yapılmaktadır.

4. İstihdam Yardımları:

Yatırımcılar, istihdam için Polonya Çalışma Bakanlığı'nın ilgili bölge ofislerine başvurdukları takdirde aşağıdaki desteklerden faydalanabilmektedir:

- a) Sosyal güvenlik primlerinin iadesi: Firma çalışanın firma başvurusu üzerine ilgili çalışma ofislerince tahsisi ve çalışanın 12 ay boyunca tam gün istihdam edildiğinin tesviki halinde, asgari ücretin % 300'üne kadar sosyal güvenlik primleri iade edilmektedir.
- b) İşsiz kalan işgücünün teşvikli olarak yatırımcı firmalarda istihdamı: Yatırımcı ile çalışma ofisleri arasında yapılan anlaşmalar çerçevesinde ekonomik konjonktür nedeniyle işini kaybetmiş nitelikli işgücünün ücretinin bir bölümü çalışma ofisince iade edilmektedir. Yardımların süresi ve kapsamı firma ve iş koluna göre değişebilmektedir.
- c) İşyerinde eğitim: Polonya Çalışma Bakanlığı, işgücünün işletme sahibi ile işçiler arasında herhangi bir akit olmaksızın ve ücretleri Çalışma Bakanlığı tarafından karşılanmak üzere iş yerinde eğitim programları düzenlemektedir. 3 ile 12 ay arasında değişen eğitim programları sonunda yatırımcının serbest iradesiyle sürekli istihdam imkânı yaratılabilmektedir.
- d) Ekipman yardımı: Polonya Çalışma Bakanlığı, istihdam için işyerinin hazırlanması amacıyla iş yeri ekipman ücretlerinin bir bölümünü iade edebilmektedir. Bu şekilde yapılan yardımlar oldukça kısıtlı olup, genellikle her bir işçi için Polonya'daki ortalama aylık ücretin 6 katını aşmamaktadır.

5. Gayrimenkul Vergi Muafiyeti:

Polonya'da, yatırımcılar, bir bölgesel kalkınma enstrümanı olarak gayri menkul vergi muafiyetinden faydalanabilmektedirler. Gayrimenkul vergileri yerel idareler tarafından tespit edilmekte olup, yatırım sonucu yaratılan istihdama göre kısmi veya tam vergi muafiyeti sağlanabilmektedir. 2011 yılı için en yüksek gayrimenkul vergileri binalar için 21,05 Zloti/m², arazi için 0.80 Zloti/m² ve yeni inşaatlar için inşaat bedelinin % 2'si düzeyindedir.

2014 - 2020 yılları bölgesel teşvik haritası

Polonya'nın her bölgesi için teşvik miktarı üst sınırları bölgesel teşvik haritasında belirtilmiştir. **2014 - 2020 yılları** bölgesel teşvik haritası 1 Temmuz 2014 yılından beri Polonya'da yürürlükte. Haritada belirtilen yüzde değerleri teşvik kapsamına alınabilen masrafların ne oranda teşvike tabi tutulacağını belirleyen maksimum oranlardır. Bunlar aşağıda açıklanmıştır:

1. **%50** - Şu voyvodalıkların sınırları içerisinde bulunan yerler: Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Warmińsko-Mazurskie;
2. **%35** - Şu voyvodalıkların sınırları içerisinde bulunan yerler: Kujawsko-Pomorskie, Lubuskie, Łódzkie, Małopolskie, Opolskie, Pomorskie, Świętokrzyskie, Zachodniopomorskie, Mazowieckie'nin bir bölümü,
3. **%25** - Şu voyvodalıkların sınırları içerisinde bulunan yerler: Dolnośląskie, Śląskie, Wielkopolskie,
4. **%20** - Şu voyvodalıkların sınırları içerisinde bulunan yerler: Mazowieckie'nin bir bölümü,
5. **%15** - 31.12.2017 tarihine kadar Varşova sınırları içerisinde bulunan yerler,
6. **%10** - 1.01.2018 tarihinden itibaren Varşova sınırları içerisinde bulunan yerler,

MEB kamusal teşviki almaya hak kazandıran **minimum yeni yatırım masrafı 100 bin Euro**'dur.

Büyük yatırım projesi: Bir veya birkaç işletme tarafından üç yıllık dönem için gerçekleştirilen, duran varlıkları ekonomik olarak ayrılamaz bir şekilde bağlantılı olan ve teşvik kapsamındaki giderleri iznin verildiği tarihteki döviz kurlarına ve fiyatlar baz alındığında 50 milyon Euro'yu geçen yeni yatırımlar olarak tanımlanır.

50 milyon Euro'yu geçmeyen değere sahip yatırım projeleri için küçük ölçekli işletme teşvik oranı 20 yüzde puanı artırılabilirken orta ölçekli işletmeler için öngörülebilir artış miktarı 10 yüzde puanıdır.

Küçük ölçekli işletme: 50'den az çalışanı olan ve yıllık cirosu veya toplam yıllık bilançosu 10 milyon Euro'yu geçmeyen işletme olarak tanımlanır.

Orta ölçekli işletmeler, 250'den az çalışanı olan, yıllık cirosu 50 milyon Euro'yu geçmeyen veya toplam yıllık bilançosu 43 milyon Euro'yu geçmeyen ve küçük ölçekli işletme olmayan işletmelerdir.

Ülkenin Dış Ticareti

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyar Dolar)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat	139	172	137	157	188	180	204	214	194	196	230,9
İthalat	164	210	150	174	209	191	206	217	190	189	230,5
Hacim	303	382	287	331	397	371	410	431	384	385	461,4
Denge	-25	-38	-13	-17	-21	-11	-2	-3	4	7	0,4

Kaynak: Trademap

Polonya'nın son yıllarda dış ticaretindeki artış, büyük ölçüde uluslararası şirketlerin AB pazarına yönelik üretimlerini Doğu Avrupa'ya kaydırmaları ve artan refah sonucu tüketim harcamalarının artmasıyla açıklanmaktadır.

İhracatında Başlıca Ürünler

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	GENEL TOPLAM	194.461.157	196.455.270	230.925.651
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	9.934.780	11.162.257	12.683.007
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	6.491.531	7.599.484	7.678.901
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	5.154.515	5.457.223	6.187.881
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	3.602.451	3.985.559	4.618.344
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	5.073.025	3.981.598	4.614.315
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda	3.679.665	3.797.151	4.302.984

	dönüştüren ve işleyen mak.			
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.674.442	2.361.013	3.406.192
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.649.991	1.850.239	3.024.664
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	2.153.275	1.867.777	2.947.694
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2.572.339	2.562.851	2.872.191
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	1.799.939	2.127.041	2.768.691
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	3.153.543	2.649.973	2.579.248
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1.838.166	1.836.804	2.422.537
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	1.796.750	1.850.208	2.213.634
8408	Sıkıştırılmaya atışemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	2.334.419	2.133.210	2.196.500
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	2.014.254	1.973.581	2.178.388
2704	Taşkömürü, linyit ve turbdan elde edilen kok/sömikok, karni kömürü	1.199.529	1.134.247	1.906.457
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3.251.070	2.209.275	1.829.935
3926	Plastikten diğer eşya	1.390.842	1.508.254	1.805.104
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	4.541.362	2.059.593	1.745.818
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	1.483.396	1.478.942	1.721.533

1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamüller, hosti, boş ilaç kapsülü mühür güllacı, piring kağıdı vb	1.205.051	1.398.977	1.710.184
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	1.670.028	1.281.110	1.594.254
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	1.282.650	1.318.345	1.561.326
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	1.461.848	1.552.310	1.547.700
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	1.278.559	1.280.262	1.534.906
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	1.196.164	1.163.380	1.528.506
3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar (güneşlenme kremleri ve müst. dahil), manikür ve pedikür müstahzarları	1.118.954	1.283.841	1.429.150
9504	Eğlence merkezleri için oyun eşyası, bilardo, kumarhane için özel masalar ve otomatik bowling oyun ekipmanları vb	560.716	547.855	1.418.545
8523	Sesleri ve diğer fenomenleri kaydetmeye mahsus diskler, bantlar, katı hal kalıcı depolama aygıtları, akıllı kartlar vb	1.373.623	1.566.960	1.396.151
4418	Ağaçtan bina ve inşaat için marangozluk, mamülleri, doğrama parçaları	1.063.714	1.117.779	1.326.026
8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	1.280.331	1.220.973	1.320.219
3925	Plastikten inşaat malzemesi	966.583	995.875	1.313.125
0201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	1.018.149	1.009.044	1.213.007
9404	Şilte mesnetleri, yatak takımı eşyası vb eşya (şilteler, yorganlar, diz ve ayak örtüleri, yastıklar, puflar vb)	1.079.806	1.057.701	1.212.866
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	1.031.800	1.173.522	1.197.620
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer	929.817	891.771	1.194.675

	gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar			
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	1.080.225	1.122.546	1.166.744
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	679.543	923.091	1.164.548
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	1.179.323	1.048.432	1.144.975

Kaynak: Trademap

İthalatında Başlıca Ürünler

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM İTHALAT	189.696.474	188.517.819	230.516.979
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	5.389.881	7.232.829	9.289.176
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	9.855.397	7.126.269	9.102.682
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	5.931.365	6.720.321	7.602.254
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3.893.091	3.988.078	4.595.673
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	3.738.236	3.748.138	4.240.446
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.815.297	2.259.752	3.571.233
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	3.526.394	3.273.608	3.498.170

8529	Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	2.553.708	2.394.258	2.645.203
8542	Elektronik entegre devreler	2.110.141	2.415.985	2.303.203
8701	Traktörler	1.643.374	1.725.619	1.969.522
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	1.465.645	1.476.658	1.936.333
8473	84.69 ila 84.72 pozisyonlarındaki makina ve cihazlarda kullanılmaya elverişli aksam-parça-aksesuarlar (kutu, kılıf vb)	1.322.322	1.259.121	1.824.827
3926	Plastikten diğer eşya	1.376.313	1.454.169	1.761.313
8523	Sesleri ve diğer fenomenleri kaydetmeye mahsus diskler, bantlar, katı hal kalıcı depolama aygıtları, akıllı kartlar vb	1.563.791	1.598.713	1.696.143
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.389.976	1.525.356	1.666.270
0203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	1.339.211	1.314.978	1.642.995
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.392.049	1.349.526	1.619.439
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1.193.546	1.222.557	1.578.939
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	.687.965	.641.923	1.548.051
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	1.224.451	1.293.352	1.543.298
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	1.102.657	1.165.863	1.539.408
9504	Eğlence merkezleri için oyun eşyası, bilardo, kumarhane için özel masalar ve otomatik bowling oyun ekipmanları vb	502.010	600.245	1.521.726
7601	İşlenmemiş alüminyum	1.085.023	1.105.172	1.445.582
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08	1.421.488	1.201.679	1.441.615

	pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları			
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.000.085	1.100.113	1.435.372
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	824.192	1.051.366	1.415.252
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	1.205.464	1.185.361	1.401.128
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	386.390	815.940	1.382.544
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	1.309.829	1.378.238	1.377.297
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	3.960.901	1.592.180	1.300.930
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	1.069.980	1.084.882	1.298.982
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb için)	1.015.166	1.025.929	1.286.327
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.020.089	1.062.614	1.270.076
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	1.048.389	1.178.759	1.260.044
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	1.006.607	1.049.175	1.258.893
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	1.322.432	1.024.546	1.171.369
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	925.040	952.786	1.154.651
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	920.711	924.958	1.135.635

0302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	819.880	1.032.780	1.103.959
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	966.075	908.380	1.101.922

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (1.000 Dolar)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İHRACAT	194.461.157	196.455.270	230.925.651	100.0
1	Almanya	52.261.452	53.033.745	63.298.222	27,4
2	Çek Cum.	12.687.295	12.749.503	14.789.283	6,4
3	İngiltere	13.240.924	12.979.530	14.687.403	6,4
4	Fransa	10.826.942	10.784.832	12.898.295	5,6
5	İtalya	9.354.812	9.455.874	11.338.969	4,9
6	Hollanda	8.532.394	8.669.198	10.124.598	4,4
7	Rusya	5.706.960	5.787.194	7.028.056	3
8	İsveç	5.314.231	5.650.647	6.393.661	2,8
9	İspanya	5.214.381	5.429.036	6.229.866	2,7
10	ABD	4.468.359	4.810.381	6.215.214	2,7
11	Macaristan	5.163.191	5.175.743	6.110.207	2,6
12	Slovakya	4.893.243	4.732.433	5.814.475	2,5
13	Belçika	4.186.388	4.186.711	5.084.257	2,2
14	Ukrayna	3.303.591	3.834.132	4.840.750	2,1
15	Avusturya	3.420.276	3.472.563	4.399.799	1,9
...	
18	Türkiye	3.100.730	3.121.689	3.072.173	1,4

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (1.000 Dolar)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İTHALAT	189.696.474	188.517.819	230.516.979	100.0
1	Almanya	42.886.470	43.177.701	64.183.714	27,8
2	Çin	22.380.369	23.447.667	18.458.282	8
3	Rusya	14.359.228	11.536.966	14.680.888	6,4
4	Hollanda	7.168.026	7.047.477	13.765.066	6
5	İtalya	9.822.620	9.615.709	12.235.461	5,3
6	Fransa	7.057.204	7.344.838	9.595.096	4,2
7	Çek Cum.	6.361.732	6.610.539	9.267.224	4
8	Belçika	4.585.281	4.911.064	8.473.097	3,7
9	İngiltere	5.052.316	4.813.798	6.344.178	2,8
10	Slovakya	3.389.971	3.663.426	5.529.202	2,4
11	İspanya	4.059.121	4.117.300	5.425.172	2,4
12	İsveç	3.454.717	3.200.825	5.278.358	2,3
13	Avusturya	3.335.876	3.067.605	4.734.782	2,1
14	ABD	5.153.019	5.504.638	4.598.023	2
15	Macaristan	3.120.386	3.381.027	4.315.440	1,9
...	
19	Türkiye	2.861.407	3.089.309	3.446.138	1,0

Kaynak: Trademap

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

Polonya, 1 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleşen AB üyeliği ile birlikte, AB Gümrük Birliğinin bir parçası haline gelmiŐtir. Polonya, bu tarihten itibaren AB'nin Ortak Ticaret Politikası kapsamında üçüncü ülkelere yönelik ticaret rejimini uygulamaya baŐlamıŐtır. Bu erevede, Polonya'nın mevcut gümrük mevzuatının yerini, Topluluk Gümrük Kodu, Uygulama Yönetmeliği ve Ortak Gümrük Tarifesi almıŐtır.

Ülkede halen gümrük vergisi ve kota seviyeleri, gümrük vergilerinin askıya alınması, üçüncü ülkelere tanınan tercihli rejimler ve anti-damping vergi uygulamaları, yani tüm ticaret politikası tedbirleri AB seviyesinde kararlaŐtırılmaktadır. rn bazındaki AB uygulamalarına, Topluluk Entegre Tarifesi (TARIC)'e ait http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/tarhome_en.htm sayfasından ulaŐılabilmektedir.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Polonya'nın vergi sistemi, 1990'lı yılların baŐından itibaren, bir yandan AB mevzuatına uyum sağlanması, diğer yandan da yabancı yatırımların cazip hale getirilmesi amacına yönelik olarak reforma tabi tutulmuştur.

Polonya'da halen 2 ana vergi grubu uygulanmaktadır: Doğrudan ve Dolaylı vergiler. Doğrudan Vergiler, kurumlar vergisi, gelir vergisi, medeni kanun iŐlemlerinden alınan vergi, emlak vergisi, motorlu taŐıt vergisi, veraset ve intikal vergisi, tarım vergisi, orman vergisi ve köpeklerden alınan vergi kalemlerinden oluşmaktadır. Dolaylı vergiler ise Katma Değer Vergisi (KDV), zel tüketim vergisi ve Őans oyunlarından alınan vergidir.

Kurumlar Vergisi oranı %19'dur. Gelir Vergisi ise gelirin büyüklüğüne göre %18 ile %32 arasında değişen oranlarda uygulanmaktadır.

KDV'de genel oran %23 olup, ilaç ve sağlık hizmetleri, temel gıda ürünleri, ocuk temel ihtiyaçları, inşaat, konaklama hizmetleri, su ve gübreye, azaltılmıŐ %8; kitap, dergi, gemi ve uçak ekipmanı için % 5; AB dışı ülkelere ihracat ve AB ülkelerine yapılan satıŐlarda ise KDV uygulanmamaktadır.

Özel Tüketim Vergisi, ürünün birimine ya da fiyatına göre belirlenmektedir. AB mevzuatı çerçevesinde mineral yağlar, tütün, alkol ve alkollü içeceklerle, Polonya mevzuatı çerçevesinde de binek otomobilleri, parfüm ve kozmetik ürünlerine zel Tüketim Vergisi uygulanmaktadır.

Özet Vergi Oranları

Kurumlar Vergisi	% 19
Gelir Vergisi	Gelir seviyesine göre değişmek üzere, %18 ve % 32. <ul style="list-style-type: none">• 85.528 Zlotiye kadar maaş geliri olanlardan % 18 -(eksi) 556,02 Zloti (vergi indirim miktarı)• 85.528 Zlotinin üzerinde geliri olanlar için 14.839,02 Zloti +85.528 Zlotinin üzerindeki miktarın % 32'si
KDV	<ul style="list-style-type: none">• Genel Oran: % 23• % 8: İlaç ve sağlık hizmetleri, temel gıda ürünleri, çocuk temel ihtiyaçları, inşaat, konaklama hizmetleri, su, gübre• % 5: Kitap, dergi, gemi ve uçak ekipmanı, AB dışı ülkelere ihracat ve AB ülkelerine yapılan satışlar
Özel Tüketim Vergisi	Vergi oranı malın birimine (mesela alkolün hektolitresine göre) yahut fiyatına göre tesbit edilmektedir. <ul style="list-style-type: none">• AB mevzuatı ile uyumlu olarak vergi uygulanan ürünler: Mineral yağlar, tütün, alkol ve alkollü içecekler• Münhasıran Polonya tarafından vergi uygulanan ürünler: Örneğin binek otomobilleri, parfüm ve kozmetikler
Emlak Vergisi	<ul style="list-style-type: none">• İş faaliyetleri için kullanılacak binalarda: 17,98 Zloti/metrekare• İş faaliyetleri için kullanılacak arazilerde: 0,66 Zloti/metrekare (Yukarıda belirtilen oranlar yıllık maksimum oranlardır)

Teknik Düzenlemeler ve Standartlar

Polonya mevzuatında başta oyuncaklar, gıda ve kozmetik ürünleri olmak üzere birçok ürün için güvenlik gerekliliklerini içeren düzenlemeler bulunmaktadır. Söz konusu ürünlerin dışında kalan çakmak, mobilya, mum gibi ürünler ise 12 Aralık 2003 tarihli "Genel Ürün Güvenliği mevzuatına tabidir. Söz konusu kanuna göre, ürünü piyasaya arz eden her müessese söz konusu ürünün güvenli olduğunu garanti etmek zorundadır.

Ayrıca ürünlerini Polonya piyasasına arz eden imalatçılar, tüketicilere ürünlere ilişkin bilgileri Lehçe sunmak zorundadır. Üreticiler, isim ve adres bilgilerini ürünlerinin ve test numunelerinin üzerine

iliştirmek, aynı zamanda tüketicilerin Őikâyetlerini analiz edip, gerektiğinde ürüne ilişkin Őikâyetler ve sorunları ortadan kaldırmak için yapılan işlemler hakkında distribütörleri bilgilendirmek zorundadır.

Tarife Dışı Engeller

Polonya'nın 1 Mayıs 2004 tarihinde Avrupa Birliği'ne üye olmasıyla birlikte, dış ticarete ilişkin olarak AB mevzuatı uygulanmaya başlanmıştır. Bu çerçevede, Polonya'nın ithalatında münferit bir kısıtlamaya gitmesi söz konusu değildir. Ancak, zaman zaman karşılaşılan sorunlar mevzuatın farklı veya yanlış yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, ilgili AB mevzuatının gerektirdiği belgelere sahip olan ülkemiz ürünlerine yönelik, genel veya sektörel bir tarife dışı engel uygulanmamaktadır.

İhracatta Zorunlu Belgeler

Gümrük beyannamesi, ticari fatura, menŐe Őahadetnamesi, bitki sağlığı sertifikası, A.TR ve EUR 1 dolaşım belgeleri gibi belgelerin gümrük idaresine ibrazı zorunludur. Piyasaya arz edilecek bazı stratejik ürünlerin (askeri amaçlı ürünler, radyoaktif elementler, silahlar, ulaştırma ekipmanı, kimyasallar vs.) ithalatı lisansa veya bir ayrıcalığa bağlı olabilmektedir. İthalat izinlerini ve ayrıcalıkları Kalkınma Bakanlığı vermektedir. Ayrıca ithalat kontenjanlarını da Kalkınma Bakanlığı düzenlemektedir. Tütün ürünlerinden (Tarım Bakanlığı), hava, deniz ve karayolu ulaştırmasına ilişkin izinler için (Ulaştırma Bakanlığı) ve Doğal Kaynaklara (Çevrenin Korunması Bakanlığı) ilişkin ürünlerin ithalatından sorumludur.

TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Polonya Dış Ticaret Seyri (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2000	175	165	339	10
2001	241	168	409	73
2002	343	245	588	98
2003	486	415	901	71
2004	698	996	1.694	-298
2005	830	1.244	2.075	-414
2006	1.060	1.437	2.497	-377
2007	1.436	1.646	3.082	-210
2008	1.587	1.978	3.565	-391
2009	1.321	1.817	3.138	-496
2010	1.504	2.621	4.125	-1.117
2011	1.759	3.496	5.255	-1.737
2012	1.854	3.058	4.912	-1.203
2013	2.059	3.185	5.244	-1.126
2014	2.402	3.082	5.484	-680
2015	2.330	2.978	5.308	-648
2016	2.651	3.244	5.895	-593
2017	3.072	3.446	6.518	-374
2017 (Ocak-Mart)	781	764	1.545	17
2018 (Ocak-Mart)	875	864	1.739	11

Kaynak: TÜİK

Polonya'nın 2004 yılındaki AB üyeliğine kadar 23 Nisan 1974 tarihli Ticaret Anlaşması ve 4 Ekim 1999 tarihli Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde şekillenen Türkiye-Polonya ticari ilişkileri, bu tarihten itibaren Gümrük Birliği esasına dayanarak yürütülmektedir.

Türkiye ile Polonya arasındaki ticaretin hacmi 2000 yılından itibaren düzenli bir artış göstermiş olup, 2000-2017 yılları arasında Polonya'ya ihracatımız 18 kat, Polonya'dan ithalatımız ise 20 kat büyümüştür. Ancak iki ülke arasındaki ticaret dengesi 2004 yılında ülkenin AB'ye üye olmasından itibaren ülkemiz aleyhine gelişmektedir. Bu durum, büyük ölçüde AB ve diğer gelişmiş ülkeler kaynaklı yabancı sermaye yatırımları sonucu ülkemizin ihtiyacı bulunan mamul ve yarı mamul ürünlerin Polonya'dan tedarik edilmesiyle açıklanabilmektedir.

Türkiye'nin Polonya'ya İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2015	2016	2017	2016/ 2017 % Değişim
Genel Toplam		2.329.394	2.650.505	3.071.982	16
1	8703 Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	194.233	268.426	503.898	88
2	8708 Kara taşıtları için aksam, parçaları	92.973	122.642	151.483	24
3	8702 Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar	30.096	63.210	79.302	25
4	6109 Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	53.355	92.398	76.654	-17
5	0802 Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	120.750	66.479	59.201	-11
6	6206 Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs.	73.359	106.765	55.727	-48
7	8418 Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	45.454	44.204	48.780	10
8	6204 Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	31.876	45.572	45.568	-0

9	7607	Alüminyumdan yaprak ve şeritler-kalınlık<0, 2mm	30.897	36.189	44.182	22
10	7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	27.685	32.803	42.600	30
11	8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	25.577	35.682	40.223	13
12	6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	36.469	43.645	38.846	-11
13	8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	28.090	33.495	38.481	15
14	6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek, gömlek; bluz (örme)	56.688	60.938	38.296	-37
15	8450	Çamaşır yıkama makineleri	43.680	37.807	37.555	-1
16	8701	Traktörler	6.786	39.509	37.429	-5
17	7413	Bakırdan ince, kalın, örme vb. Halatlar (elektrik-izole hariç)	2.669	9.162	37.176	306
18	6006	Diğer örme mensucat	30.816	38.164	36.026	-6
19	7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	11.611	17.037	35.863	111
20	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	37.277	44.924	35.498	-21
21	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	49.570	36.595	35.232	-4
22	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	19.430	29.063	35.132	21
23	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	27.301	26.854	34.581	29
24	5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	33.790	33.128	33.457	1
25	4016	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	23.075	29.927	33.301	11
26	7326	Demir/çelikten diğer eşya	6.782	16.354	30.437	86
27	6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	16.932	15.755	28.695	82
28	5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb)	24.054	27.420	27.740	1
29	7606	Alüminyum sac, levha ve şeritler, kalınlık>0, 2mm	29.086	24.623	25.580	3.9

30	8544	izole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; .fiber optik k	16.868	19.498	25.180	29
31	8403	Buhar kazanları dışında kalan merkezi ısıtma kazanları	8.111	7.920	22.603	185
32	3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	27.670	25.569	22.431	-12
33	0805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	21.337	24.338	22.429	-8
34	4009	Vulkanize edilmiş kauçuktan boru ve hortumlar ve donanımları	12.712	14.979	21.030	40
35	7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	0	1.278	20.432	1.498
36	0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	7.971	18.180	19.759	9
37	8422	Yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. İşler için makine, cihaz	15.305	13.314	19.511	47
38	9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	13.859	12.408	19.140	54
39	5205	Pamuk (dikiş hariç) ipliği (ağırlık; =>%85 pamuk) (toptan)	21.488	19.924	19.128	-4
40	7219	Paslanmaz çelikten yassı hadde mamulü (600mm den geniş)	40.219	18.764	18.866	1

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Polonya'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2015	2016	2017	2016/2017 % Değişim
Genel Toplam		2.977.656	3.244.193	3.445.936	6
1	8703 Otomobil, steysin vagonlar, yarı arabaları	435.311	556.330	452.762	-19
2	8408 Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	433.252	455.448	437.214	-4
3	8708 Kara taşıtları için aksam, parçaları	159.233	256.121	323.875	27
4	8529 Radyo, televizyon, radar cihazları vb cihazların	126.546	161.428	198.128	23

		aksam ve parçaları				
5	8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	55.085	56.346	75.221	34
6	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	55.451	51.074	65.457	28
7	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	49.152	56.121	63.070	12
8	3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	55.973	53.452	59.730	12
9	7403	Aritilmiş bakır, işlenmemiş bakır alaşımları	53.346	36.061	56.083	56
10	8433	Hasat, harman, biçme; ürünleri ayırma, temizleme makine, cihazları	47.559	47.516	48.535	2
11	1901	Malt hülasesi; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	47.531	40.995	43.909	7
12	7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	340	859	41.599	4.743
13	0202	Sığır eti (dondurulmuş)	35.146	0	39.594	100
14	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	61.567	42.674	35.759	-16
15	9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	18.196	51.590	35.029	-32
16	8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	28.830	28.289	34.766	23
17	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	25.632	37.191	33.941	-9
18	8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	27.459	26.891	33.909	26
19	8450	Çamaşır yıkama makineleri	30.385	33.248	32.287	-3
20	4811	Kağıt/karton, selüloz vatka ve selüloz liften tabakalar	19.947	24.472	30.397	24
21	0201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	0	85	28.500	33.429
22	7326	Demir/çelikten diğer eşya	7.358	12.397	28.349	129
23	3304	Güzellik/makyaj ve cilt bakımı için müstahzarları	24.629	24.554	24.722	1
24	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	14.992	21.301	24.510	15

25	3303	Parfümler ve tuvalet suları	26.376	25.130	24.464	-3
26	8501	Elektrik motorları, jeneratörler	14.501	20.183	24.035	19
27	9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	27.693	24.045	23.436	-3
28	4802	Sıvanmamış kağıt ve karton (perfore edilmemiş kart ve şeritler)	14.852	19.314	21.908	13
29	8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	13.901	13.455	21.346	57
30	3904	Vinil klorür/halojenli diğer olefin polimerleri (ilk şekilde)	20.452	7.013	21.275	203
31	2905	Asiklik alkoller vb. Halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış/nitrozalanmış türevleri	4.902	10.082	20.166	100
32	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	17.323	17.812	19.585	10
33	8508	Vakumlu elektrik süpürgeleri	1.005	7.442	19.508	162
34	8482	Her nevi rulmanlar	16.181	18.148	19.341	7
35	8212	Usturalar, traş makineleri, traş bıçakları (şerit-taslak dahil)	26.591	26.162	19.096	-27
36	8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	13.411	11.433	18.916	66
37	8512	Kara taşıtlarının aydınlatma, sinyal vb tertibatı, cihazları	12.311	17.371	18.684	8
38	8428	Kaldırma, istifleme, yükleme, boşaltma makine ve cihazları	13.853	5.505	18.584	238
39	8802	Diğer hava taşıtları, uzay araçları	0	73	17.898	24.417
40	8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	11.538	26.217	17.831	-32

Kaynak: Trademap

İki Ülke Arasında Ticaretin Altyapısını Oluşturan Anlaşma ve Protokoller

Anlaşma Adı	İmza Tarihi
Türkiye-Polonya İkili İşbirliği Deklarasyonu	14.05.2009
Teknik İşbirliği Anlaşması	12.02.2009
Türkiye-Polonya Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü	20.06. 2007
Türkiye-Polonya Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü	13.01.2004
Türkiye-Polonya Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü	06.11.2001
Gümrük İşbirliği Anlaşması	04.10.1999
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	03.11.1993
Karma Ekonomik Komisyon X. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı	27.01.1993
Polonya Özel Hesaplarının İşleyişine İlişkin Mutabakat Zaptı	28.11.1992
Türkiye-Polonya İş Konseyi	22.08.1991
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	21.08.1991
Kültür İşbirliği Anlaşması	24.10.1990
Sınai Projelerin Yürütülmesine Dair Anlaşma	31.01.1980
Ekonomik ve Teknik İşbirliğinin Geliştirilmesine Dair Anlaşma	31.01.1980
Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	09.09.1977/ 19.07.1994

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

Türkiye-Polonya Yatırım İlişkileri

İki ülke arasındaki yatırım faaliyetleri yönünden özel önem taşıyan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması 21 Ağustos 1991 tarihinde imzalanmış olup, 19 Ağustos 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yine karşılıklı yatırımların teşviki bakımından önem taşıyan Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması 4 Kasım 1993 tarihinde Varşova'da imzalanarak 1 Ocak 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ülkede büyük bir bölümü hazır giyim sektöründe olmak üzere yaklaşık olarak 100 üzerinde Türk firması faaliyet göstermektedir. Bavul ticareti ile başlayan, sonraları ise toptan satışa geçen bu firmaların yine büyük bir bölümü İstanbul Laleli-Merter piyasasından mal getirmekte ve Polonya'daki ithalatçılar olarak da yine kendi firmaları gözükmektedir.

Ayrıca yaş meyve-sebze, helva, kuru meyve ve şekerleme, iplik boyaması ve bilgi teknolojileri alanında hâlihazırda Varşova, Gdansk ve Lodz şehirlerinde faaliyet göstermekte olan Türk firmaları bulunmaktadır. Restoran ve küçük dönercilik işletmeleri ise Türk firmalarının bir diğer faaliyet alanıdır.

Yukarıda sayılanlar dışında, ev tekstili, kumaş ve döşemelik kumaş, mermer ve doğal taş, gıda, sabun, kablo, ambalaj malzemeleri, kauçuk conta vb. gibi ürünlerin ülkemizden ithalat ve dağıtımını yapmakta olan Türk firmaları mevcuttur.

Diğer taraftan ülkemizde, elektrik-gaz-su, imalat sanayii, inşaat, madencilik ve taşocakçılığı, toptan ve perakende ticaret, ulaştırma, haberleşme ve depolama hizmetleri ile gayrimenkul sektörlerinde faaliyet göstermekte olan toplam 74 adet Polonya menşeli firma faaliyet göstermektedir.

Polonya'nın ülkemiz müteahhitlik sektörü için önemli bir potansiyel arz etmesine rağmen, sektördeki zorlu rekabet koşulları, düşük kar marjları ve bürokratik güçlükler gibi nedenlerle 2009 yılına kadar kamu ihalelerinden önemli pay alınması mümkün olamamıştır. Ülkemiz kökenli müteahhitlik firmaları, geçmiş dönemde daha çok kendi imkânlarıyla iş merkezleri, toptancı halleri, alışveriş merkezleri, ofis ve konut inşaatlarıyla iştigal etmişlerdir.

Polonya'da Türk müteahhitleri bugüne kadar toplam 1 milyar doların üzerinde proje üstlenmiş bulunmaktadır. Polonya'nın ülkemiz müteahhitlik sektörü için önemli bir potansiyel arz etmesine rağmen, sektördeki zorlu rekabet koşulları, düşük kar marjları ve bürokratik güçlükler gibi nedenlerle 2009 yılına kadar kamu ihalelerinden önemli pay alınması mümkün olamamıştır. Ülkemiz kökenli müteahhitlik firmaları, geçmiş dönemde daha çok kendi imkânlarıyla iş merkezleri, toptancı halleri, alış merkezleri, ofis ve konut inşaatlarıyla iştigal etmişlerdir.

Ayrıca ülkemiz firmaları, Polonyalı veya AB firmaları tarafından ihalesi kazanılan altyapı projelerine giderek artan bir şekilde taşeron olarak katılmaktadırlar.

Halen birçok ülkemiz firması Polonya'nın çeşitli bölgelerinde atık su, kanalizasyon ve çevre düzenlemesi projelerinde faaliyette bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Polonya kamu ihale prosedürlerinin AB kuralları çerçevesinde serbestleştirilmesi ve basitleştirilmesi, AB fonlarının özellikle altyapı ve çevre projeleri için giderek artan ölçüde Polonya'ya aktarılmasıyla birlikte ülkemiz firmalarının Polonya pazarındaki şansını arttırmaktadır.

TÜRKİYE İLE EV TEKSTİLİ TİCARETİ

Türkiye'nin Genel Ev Tekstili İhracatı

ÜRÜN GRUBU	2016 YILI		2017 YILI		DEĞİŞİM %	
	TON	USD	TON	USD	KG	USD
HAVLU VE BORNOZLAR	99.586	805.372.526	102.487	840.333.389	3%	4%
YATAK ÇARŞAFLARI	62.923	534.412.644	62.391	529.082.719	-1%	-1%
PERDELİK VE DÖŞEMELİK KUMAŞLAR	40.177	439.131.323	42.399	443.850.014	6%	1%
DİĞER EV TEKSTİLİ ÜRÜNLERİ	20.478	239.026.606	32.036	301.812.525	56%	26%
YATAK ÖRTÜLERİ VE DİĞER MEFRUŞAT EŞYASI	13.619	118.901.800	17.503	139.678.340	29%	17%
PERDELER VE YATAK FARBELALARI	51.166	356.425.602	10.652	113.182.112	-79%	-68%
YATAK,YORGAN UYKU TULUMLARI	10.268	63.622.910	11.926	69.978.164	16%	10%
TÜLLER VE DANTELALAR	7.774	102.153.893	9.608	102.452.468	24%	0%
MASA ÖRTÜLERİ	4.275	34.563.446	4.045	34.202.668	-5%	-1%
BATTANİYELER	11.624	50.895.081	13.974	52.172.983	20%	3%
TOPLAM	321.890	2.744.505.831	307.021	2.626.745.382	-5%	-4%

Kaynak:TÜİK

Türkiye'nin Polonya'ya Ev Tekstili İhracatı

ÜRÜN GRUBU	2016 YILI		2017 YILI		DEĞİŞİM %	
	KG	USD	KG	USD	KG	USD
HAVLU VE BORNOZLAR	1.833.255	14.960.116	1.900.446	14.623.002	4%	-2%
YATAK ÇARŞAFLARI	250.606	2.154.573	536.303	6.151.954	114%	186%
PERDELİK VE DÖŞEMELİK KUMAŞLAR	1.769.945	17.648.268	1.734.104	15.736.432	-2%	-11%
DİĞER EV TEKSTİLİ ÜRÜNLERİ	1.831.504	21.314.217	1.896.669	18.006.831	4%	-16%
YATAK ÖRTÜLERİ VE DİĞER MEFRUŞAT EŞYASI	502.566	10.109.306	369.973	10.729.601	-26%	6%
PERDELER VE YATAK FARBELALARI	3.268.106	16.524.154	2.723.272	12.365.848	-17%	-25%
YATAK,YORGAN UYKU TULUMLARI	197.521	1.144.420	107.382	660.724	-46%	-42%
TÜLLER VE DANTELALAR	278.647	3.608.861	324.533	2.947.365	16%	-18%
MASA ÖRTÜLERİ	83.585	620.318	87.807	671.471	5%	8%
BATTANİYELER	95.026	701.823	54.289	397.412	-43%	-43%
TOPLAM	10.110.761	88.786.056	9.734.778	82.290.640	-4%	-7%

Kaynak:TUIK

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Patent konusunda müracaatların ibraz edileceği merci Polonya Patent Ofisidir. Yabancı müracaatçılar Polonya Patent Vekilleri tarafından temsil edilmelidir. Kaydedilen patentler, patente müracaat tarihinden itibaren 20 yıl süreyle geçerlidir. Bir kullanım modelinin koruma hakkı süresi beş yıl olup, bir beş yıl daha uzatılmaktadır. Patent veya koruma hakkını muhafaza etmek için yıllık ücretin ödenmesi gerekmektedir.

Ticari markalar, Polonya'da uluslararası sözleşmelere dayanan geniş bir korumayı haizdir. Markanın korunması bakımından arzu edilen bölgenin büyüklüğüne göre markalar yalnızca Polonya'da ya da AB içinde tescil edilebilmektedir.

Polonya'da ticari markaların tescili zorunlu değildir. Ancak, bu durumda üçüncü şahısların aynı markayı kullanmaları, hatta tescil ettirmeleri mümkün olduğundan, Polonya piyasasına yeni giren firmaların markalarını hemen tescil ettirmelerinde fayda görülmektedir. Eğer bir marka önceden üçüncü kişilerce tescil ettirilmişse markanın satın alınması yahut bir lisans anlaşması vasıtasıyla kullanılması imkân dâhilindedir. Polonya mevzuatına göre lisans anlaşmasının yazılı olarak yapılması gerekmektedir. Firmalar tarafından dikkat edilmesi gereken unsur, diğer ülkelerde tescil edilen

markaların Polonya'da korunması için Polonya Patent Ofisi'ne kayıt için başvurulması gerektiği hususudur. Yabancı şirketler, işlemlerini, temsil yetkisi verdikleri Polonyalı lisanslı bir patent avukatı aracılığıyla yürütmelidir.

Polonya'daki telif hakları kapsamında ses ve video kayıtları, televizyon ve radyo istasyonları, sanat uygulamaları korunmaktadır. Endüstriyel tasarım ve bilgisayar programı da dâhil olmak üzere imalat, teknoloji ve bilim alanlarındaki fikri mülkiyet haklarını koruma altına alınmaktadır.

Dağıtım Kanalları

Yaklaşık 320 milyar dolar civarındaki perakende piyasası ile Polonya, Avrupa Birliği'ne 2004 yılında katılan 10 ülke arasında en büyük pazara sahiptir. Perakende piyasası, ilk modern alışveriş merkezinin açıldığı 1993 yılından bu yana düzenli olarak büyümekte, iç talep de paralel bir şekilde artmaktadır. 2008 yılında ülkede 640 000 metrekare yeni perakende satış alanı hizmete girmiştir. Polonya'da halen 7 Milyon metrekare alışveriş merkezi ve yaklaşık 400 bin mağaza bulunmakta olup, 2010 yılı sonuna kadar tamamlanması beklenen 1 milyon metrekare ilave perakende alışveriş alanı inşa edilmektedir. Böylece her bin kişiye 200 metrekarelik alışveriş merkezi alanı düşecektir.

Alışveriş merkezlerinin % 65'i Polonya'nın en büyük sekiz şehrinde bulunmaktadır. Alışveriş merkezlerinin büyük bölümü uluslararası yabancı sermayeli şirketler tarafından inşa edilmektedir. Polonya perakende sektörü küresel mali krizden çok fazla etkilenmemiş olmakla birlikte, önemli alışveriş merkezlerinde kiraların genellikle Euro karşılığı olarak belirlenmesi ve Zloti'nin son dönemde önemli ölçüde değer kaybetmesi düşük cirolu perakendecileri güç durumda bırakmıştır.

Polonya'da zincir marketler büyük ölçüde yabancı sermayeye aittir. Perakende piyasasında hakim konumda bulunan bir Polonya zinciri bulunmamakla beraber büyümekte olan bazı Polonyalı şirketler mevcuttur. Polonyalı zincirlerden Ruch, alışveriş merkezlerindeki gazete-dergi köşeleri ve yol kenarlarında büfe formatında olmak üzere 9500 adet birim ile tüm ülke sathına yayılmayı planlamaktadır. Polonya Ticaret Kanununun genel hükümlerine tabi olan franchising, henüz GSYİH'nin % 5'ini teşkil etmekle birlikte, büyüme potansiyeli göstermektedir. 2008 yılı sonu itibarıyla Polonya'da 500'ün üzerinde franchise sistemi bulunmaktadır. Bunlardan 125'i yabancı olup, Almanya, Fransa ve ABD başta gelen ülkeler arasındadır.

Polonya'da karar alma sürecinin gerek firma gerek devlet düzeyinde çok yavaş işlemesi, sermayenin sınırlılığı nedeniyle siparişlerin miktarının küçük olması, bir acente, distribütör veya şube aracılığıyla çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Polonyalı ithalatçılar acente veya temsilcilikten çok distribütör olarak faaliyette bulunmayı tercih etmektedirler. Distribütörlük anlaşması, tarafların karşılıklı çıkarları doğrultusunda herhangi bir formda yapılabilmektedir. Bu çerçevede seçilecek distribütörlerin, komünist dönemde malların ithalatı ile işigal eden dış ticaret kuruluşlarının devamı niteliğindeki şirketlerden seçilmesi mümkün olduğu gibi, sanayi ile güçlü bağlantıları bulunan şahıslardan (mesela büyük dış ticaret firmalarının eski çalışanlarından) seçilmesi de imkân dâhilindedir. Bununla birlikte,

distribütörlerin halen büyük ölçüde yerel düzeyde ve küçük ölçekli olarak faaliyette bulduklarının, ithalatı büyük ölçüde kendilerinin finanse ettiklerinin göz önünde tutulmasında fayda bulunmaktadır.

Polonyalı acente ve distribütörler, yabancı partnerlerinden, giderek artan şekilde, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinde destek sağlamasını, staj verilmesini ve finansman temin edilmesini beklemektedir. Ayrıca, yeni bir ürünün pazarlama maliyetini yüklediği dikkate alınarak, münhasır distribütörlük verilmesi tavsiye edilmektedir. Satış sonrası hizmet ve ürüne ait garantiler Polonyalı ithalatçıların dikkat ettiği hususlar arasında yer almaktadır. Ticaret fuarları, distribütör bulunması için uygun bir ortam teşkil etmektedir.

Mal ve hizmetlerin uygun bir şekilde fiyatlandırılması Polonya piyasasında kalıcı olunması bakımından kritik öneme sahiptir. Küresel mali kriz sırasında Polonya parası Zlotinin Dolar ve Euro karşısında önemli ölçüde değer kaybetmesi ihraç ürünleri için fiyat tespitini de güçleştirmektedir. Kriz boyunca banka kredilerine erişim güçlüğü Polonyalı ithalatçılar için ödeme güçlüklerine yol açmıştır.

Tüketici Tercihleri

Polonya perakende piyasasında yüksek kalite ve zevke hitap eden mağazalar için halen bir potansiyel bulunmaktadır. Polonya halkının alışveriş merkezlerine gitme ve alışveriş yapma hususunu bir boş zaman geçirme faaliyeti olarak görmeleri nedeniyle, e-ticaret yahut bilgi teknolojilerinden yararlanılması (sanal alışveriş vb.) konularında fazla istekli olmadıkları dile getirilmektedir.

Görsel ve yazılı basın üzerinden reklam verilmesi şirket imajının yerleşmesi açısından önem taşımaktadır. İhtisas yayınları, dergi ve gazetelere verilebilecek reklamlar ürün tanıtımı açısından etkili sonuçlar verebilmektedir. Polonya'da pazarlama ve reklam stratejisi açısından yerel özelliklerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Öncelikle, halkın büyük bölümünün gelir seviyesi Avrupa'nın birçok ülkesinden daha düşüktür. İkinci olarak, önemli bir tüketici kitlesi oldukça muhafazakârdır. Üstelik büyük şehirler ile kırsal yöreler arasında halen büyük fark mevcuttur. Eski rejim döneminde yetişen orta yaş grubu reklamlara eleştirel ve şüphe ile yaklaşmakta, reklamın bilgi içeriğine daha fazla önem vermektedir.

Din, ordu, hükümet ve polis ile ilgili konular Polonya halkının büyük çoğunluğu için halen hassasiyetini korumaktadır. İki markayı karşılaştıran reklamlarda, Polonya halkının, kötülünen markaya yöneldikleri belirtilmekte ve bu tarz reklamdan kaçınılması tavsiye edilmektedir. Özellikle yüksek teknoloji ürünlerinde batılı markalar tercih edilmektedir. Son dönemde, basit ve güvenli bir yaşam biçimini çağrıştıran komünist dönem temalı nostaljik reklamlarla orta yaş kitlelerine ulaşılması yeni bir trend olarak ortaya çıkmıştır. Polonyalı tüketici kitlesi için fiyat başta gelen unsur olmakla birlikte, ürünün son kullanma tarihi ve kalite güvencesi gibi hususlara dikkat ettikleri, bilhassa televizyon reklamlarından etkilendikleri belirtilmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Polonya mevzuatı, çevrenin korunması amacıyla yönelik olarak ambalajlama ile ilgili bazı gereklilikleri hükme bağlamaktadır. Genel bir kural olarak, ambalaj sektöründeki imalatçı ve ithalatçılar, çevre kirlenmesini önlemek üzere, ambalaj üretiminde kullanılan girdilerin ve artıkların miktarını sınırlandırmakla mükelleftir. Buna göre, paket için kullanılacak malzeme paketin işlevini yerine getirmesini sağlayacak asgari miktarda olacak, paket çok kullanımlı veya geri dönüştürülebilir şekilde tasarlanacak, en az miktarda tehlikeli madde ihtiva eden malzeme tercih edilecektir.

Paketleme ile ilgili etikette, paketin üretildiği malzemenin tipi, yeniden kullanım yahut geri dönüşüm durumuna ait bilgiler yer alacaktır. Etiketlenmesi gereken ambalajlama ve etiket formatı çeşitli kararlarla hukuki düzenlemeye tabi tutulmuştur.

Ambalaj üreticileri, ithalat ve ihracatçıları, ilgili makamlara sunacakları yıllık raporlarında üretilen, ithal veya ihraç edilen paketleme malzemesinin miktarını, yapıldıkları materyalleri belirtmek durumundadır. Benzer şekilde, ambalajlı ürün satan şirketler, kullanıcılara paketin kendisi ve atığı (geri alınması, toplanması, yeniden kazanılması, dönüştürülmesi, atılması vb.) konusunda bilgi sağlamak zorundadır. 2 000 metrekareden büyük satış alanına sahip perakendeciler, maliyeti kendilerine ait olmak üzere sattıkları malların ambalaj atıklarını toplamakla yükümlüdür. Tekrar kullanımı öngörülen atıklar arasında, havalandırma, soğutma ve dondurma cihazları, ısı pompaları ve piller bulunmaktadır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Polonya, Avrupa kıtasındaki merkezi konumu ve AB'nin Doğu sınırında yer alması nedeniyle önemli ticaret güzergâhlarına sahiptir. Baltık kıyısındaki Szczecin-swinoujscie, Gdynia and Gdansk limanları Orta Avrupa'nın kuzey denizlerine açılımını sağlamaktadır.

Polonya'nın AB üyeliğinden sonra ülkenin ulaştırma altyapısının AB ulaştırma sistemine entegrasyonu ve kentsel alt yapının (oto yol, hava limanları, tren yolu, liman ve kentsel dönüşüm) geliştirilmesine yönelik çok sayıda proje hazırlanmakta ve bu projeler için ihale süreci başlatılmaktadır. Söz konusu proje bedellerinin % 45'i AB fonlarından, kalan bölümü ise kamu-özel sektör ortaklığı ile finanse edilmektedir. Bu projelerin 2012 yılında gerçekleştirilecek Avrupa Futbol Şampiyonası projeleri ile de bağlantısı kurulmaktadır. AB, 2007-2013 bütçesinden bu husus için hibe olarak 19,5 Milyar Euro kaynak tahsis edilmiştir. Bu kaynağın yaklaşık 7 Milyar Eurosu kara yollarına, 5 Milyar Eurosu da demir yollarına tahsis edilmiştir.

Polonya'nın en büyük uluslararası hava limanı Varşova Frederic Chopin Hava Limanı olup, 60'ın üzerinde ülke ile doğrudan uçuş bağlantısı bulunmaktadır. Kraków, Gdansk, Katowice, Ponzan, Wrocsaw, Szczecin ve tód? Şehirleri de uluslararası hava limanlarına sahip olup, önemli modernizasyon çalışmaları yürütülmekte veya planlanmaktadır. Varşova yakınlarındaki Modlin askeri havalanının modernize edilip kısa süre içerisinde uluslararası charter seferlerine açılması planlanmaktadır.

Polonya'nın, 423.997 kilometrelik bir karayolu altyapısı bulunmaktadır. Karayollarının 763 kilometresi otoyol, 662 kilometresi ekspres yollardan oluşmaktadır. Bununla birlikte, Polonya'nın karayolu

sistemi Doğu Avrupa lkeleri içerisinde en kötü durumdakiler arasındadır. Polonya'nın AB'nin otoyolu sistemi ile bağlantısının kurulması için 6 büyük proje bulunmakta bu çerçevede 2007–2013 yılları arasında 2.085 kilometre otoyol ve 5.466 kilometre ekspres yol inşa edilmesi planlanmaktadır. Polonya Hkmeti, 2005 yılında ülke içi ulaştırma altyapı yatırımlarına dair bir kanunu kabul etmiş ve Milli Karayolu Fonu teşkil edilmiştir. Bahsekonu Fon, ulaştırma altyapısı için, AB mali kaynaklarına ek olarak, benzinden alınan vergiler ve diğer harçlar vb. ek mali kaynakları temin etmekle gvlelendirilmiştir.

Polonya'da toplam demiryolu uzunluğu 23.420 kilometredir. AB'nin Rusya Federasyonu ve BDT lkeleriyle demiryolu bağlantısı Polonya üzerinden gerçekleştirilmektedir. Polonya Devlet Demiryollarının (PKP) ekspres yolcu eğilimleri, yüksek kaliteli hizmet sunmakta olup, Viyana, Prag, Berlin gibi komşu ülke şehirlerine ve Katowice ve Krakov gibi i merkezlere de ulaşım sağlamaktadır. Ancak genel olarak ülkenin demiryolu ağı da modernizasyona ihtiyaç göstermektedir. Ülkede ulaşım hizmetlerini devlet tekelinden kurtarma yönünde AB baskısı olmakla beraber, hükümet, demiryollarını stratejik önemi haiz sektörler arasında değerlendirerek bu alanda özelleştirmeye dikkatli yaklaşmıştır. Bu alanda uzun vadede ciddi yabancı yatırım gerçekleşmesi beklenmektedir.

Ülkedeki en büyük limanları Gdansk, Swinovjskie ve Gdynia limanlarıdır. Gdansk limanından yıllık 21 milyon ton yük elleçlenmektedir. Polonya 118 gemilik ve 1.929 bin gross tonluk bir ticari filoya sahiptir.

Karayolu ve havayolu taşımacılığı görelili olarak artarken, demiryolu ve deniz taşımacılığının toplam taşımacılık içerisindeki payı azalmıştır. Taşımacılık sektörlerinin yk itibariyle toplam içerisindeki payları şu şekildedir:

- Kara yolu taşımacılığı : % 79,0
- Demiryolu taşımacılığı : % 14,7
- Hava taşımacılığı : % 3,4
- Deniz taşımacılığı : % 2,9

Taşımacılık Maliyetleri

Türkiye-Polonya arasındaki karayolu taşımacılık maliyetleri TIR başına ortalama 2000 ile 3200 Avro arasında değerlemektedir.

Kamu İhaleleri

Polonya'da açılan müteahhitlik hizmetleri ile ilgili, bedeli 5.278.000 Euro'nun üzerinde olan ihaleler diğer AB lkeleri gibi TED (Tenders Electronic Daily-<http://ted.europa.eu>)'de yayınlanmaktadır.

Bedeli 60.000 ila 5.278.000 Euro arasındaki ihaleler Kamu İhale Bülteninde Polonya dilinde yayınlanmaktadır.

Bedeli 6.000 ila 60.000 Euro olan ihalelerin duyuruları ise, Kamu İhale Portalında (www.portal.uzp.gov.pl) yine Polonya dilinde yayınlanmaktadır. Süresi genelde 7-14 gün arasında değişen bu ihalelerin takibi için portalın günlük olarak izlenmesi gerekmektedir.

İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Polonyalı şirketlerle yapılacak iş görüşmelerinde randevu saatine dikkat edilmesi, görüşmelere resmi giysi ile gidilmesi, kartvizit bulundurulması yararlı olmaktadır. Ancak, Polonyalı muhatapların genelde ilk görüşmede herhangi bir reaksiyon vermedikleri, uzun iç istişarelerden sonra hareket ettikleri görülmektedir.

Ülkemiz firmalarıyla ilk defa çalışan Polonya firmaları genellikle küçük sevkıyatlara başlamakta, ancak ürün ve ihracatçılarımıza güvenin oluşmasıyla birlikte daha büyük hacimlerle çalışabilmektedirler.

İş Görüşmesi Yaparken

- Her toplantıdan önce kartvizitlerinizi yanınızda hazır bir şekilde bulundurunuz. Bir işadamı ile ilk defa karşılaşıyorsanız kartvizit değişimi için en uygun zamandır. Kartvizitlerinizdeki yazı dilini tercüme ettirmenize gerek yoktur. İngilizce yazılmış kartvizitleriniz bu ülkede kabul görecektir.
- Toplantı odasına girdiğinizde, oturacağınız yerin gösterilmesini bekleyiniz. Eğer toplantı odasında tanımadığınız kişiler var ise, tanışmak için üçüncü bir kişinin yardımını bekleyiniz.
- Polonyalı görüşmeciler çekingen ve sessiz bir yapıdadırlar. Görüşmeler esnasında sessiz duraklamalar olursa şaşkınlıkla yaklaşmamak gerekir. Sessizliği doldurmak için gereksiz konuşmalar yapılmasına gerek yoktur.
- Görüşmeci grup bireylerden oluşmaktadır. Eğer onların güvenini kazanırsanız, işinizi daha iyi yürütme imkânını yaratabilirsiniz. Ayrıca şirket atmosferini çok iyi değerlendirip, kendi tarafınızdan ne tür tavizleri verebileceğinizi belirtmeniz de fayda vardır.
- Tanıtım malzemeleriniz veya broşürünüzün dili karşı tarafın isteği doğrultusunda İngilizce veya Almanca olarak hazırlanabilir. Bugünlerde en güzel tanıtım araçları arasında görsel malzemeler yer almaktadır. Herhangi bir şekilde problemle karşılaşmamak için tanıtım malzemenizi kendinizin hazırlamasında fayda vardır.

- Eğer mümkün olabilirse, şirketinizin bir grup tarafından temsil edilmesini sağlayınız. Tercihen ekip içerisinde hem erkek, hem de kadın bulunmasına çalışınız. Ayrıca en azından bir kişinin orta yaşlı olmasında fayda vardır.
- Her tür toplantı kısa bir konuşma ile başlar. Bu tür bir konuşma stili herkesin rahatlamasını ve görüşen kişiler arasında ilk yargıların oluşmasını sağlar.
- Polonya'da sabretmesini öğrenmelisiniz. Karar verme süreci diğer ülkelere göre biraz daha yavaş gerçekleşebilir. Bir işi bitirmeden önce defalarca toplantı yapmanız gerekebilir.
- Zamanında olma konusuna çok dikkat ediniz. Geç kalmanız güvenilmez olduğunuz anlamına gelip, sizin hakkınızda olumsuz düşüncelerin oluşmasına neden olabilir. Eğer zamanında olamayacaksınız, geleceğinizin sebeplerini karşı tarafa mutlaka bir mesaj çekip veya telefonla bildirmeniz gerekmektedir.
- Bir Polonyalının evine resmi olmayan bir şekilde davet aldıysanız, belirlenen saatten 15 dakika kadar daha geç gitmeniz tavsiye edilmektedir. Bu ev sahibinize daha iyi hazırlanma fırsatı yaratacaktır. Ancak hiçbir koşulda 30 dakikadan daha fazla geç kalmayınız. Görüşmeler 4-5 gün öncesinden ayarlanmalıdır. Toplantı yapılmadan birkaç gün önce de görüşmelerin tekrar onaylanmasında fayda vardır.
- Pazar günleri toplantı ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamasında fayda vardır, Polonyalılar bu günü çalışmaktan uzak bir şekilde aileleri ile birlikte geçirmeyi arzu etmektedirler.
- Çalışma saatleri dışında Polonyalı muhatabınızı aramaktan kaçınınız. Eğer bir şeye ihtiyacınız varsa mesaj çekip, isteklerinizi bildirebilirsiniz. Uygun olduğunda size geri dönüş yapılacaktır.
- Birçok Polonyalı tatillerini Şubat, Haziran veya Temmuz aylarında yapmaktadır. Randevularınızı ayarlarken bu durumu dikkate almanızda yarar vardır.
- Resmi çalışma zamanları Pazartesi-Cuma günleri 8:00-16:00 saatleri arasındadır. Öğle yemeği için resmi bir tatil öngörülmemiştir. Toplantı için en uygun zaman sabah 10:00 ve öğleden sonra ise saat 14:30-16:00 arasındadır.
- Mağazalar sabah saat 9:00'dan akşam 18:00'e kadar Pazartesi-Cumartesi günlerinde açık kalmaktadır. Büyük mağazalar ise 8:00-21:00 arasında haftanın her günü açıktır.

İş Kıyafeti

- Küçük ve orta ölçekli şirketler (bankalar ve danışmanlık şirketleri hariç), yöneticiler günlük kıyafetleri giymektedir. Sade kıyafetler, pamuk pantolon veya kot pantolon, kaliteli gömlekler, kazak veya ceket giyilmektedir.
- Bu ülkede iyi ancak muhafazakâr kıyafetleri giymenizde fayda vardır.
- Polonya'daki iş kültürü zenginliğin belirtisi olabilecek gösterişli kıyafetler için uygun değildir. Polonyalı ortaklarınız için elbiselerinizin temiz, iyi ütülenmiş ve iyi durumda olması yeterli olacaktır.
- Büyük şirketlerde sade kıyafetler, fazla renkli olmayan kravatlar kabul görmektedir. Parlak renkli kıyafetler pek makbul değildir.

- Kadınlar da oldukça uyumlu ve fazla gösterişli olmayan takım kıyafetler ve elbiseler giymelidir. Parlak renklerden kaçınılmalıdır. En fazla tercih edilen renkler siyah, gri, kahverengi, bej ve lacivettir.
- Eşarp veya bir kravat kişisel stilinizi ifade etmesi açısından kabul görmektedir. T-shirt, eşofman, şort ve koşu ayakkabıları 30 derece sıcaklıkta bile kabul görmemektedir.
- Parfüm ve tıraş sonrası kullanılan losyonlar tutumlu bir şekilde kullanılmalıdır. Erkekler resmi olaylarda takım elbise giymeli ve kravat takmalıdır.
- Mücevher takılacağı zaman, çok şık ancak sade olmasına özen gösterilmelidir.

Karşılıklı Konuşma

Genel Hatlar

- Konuşmalarınız esnasında karşı tarafla göz kontağını sürdürmeniz olumlu bir davranış olacaktır. Kendiniz gibi olmaya gayret ediniz, farklı biri gibi görünmek için çaba sarf etmenize gerek yoktur.
- Polonyalılar vücut diline çok fazla duyarlıdırlar. Bu yüzden gülümsemek için çaba sarf etmeniz gerekecektir.
- Polonyalı iş adamı halkın yaşamı, aile ve kariyeri konularında tartışmalara girmekten hoşlanmaktadır. İlginç bir tartışmayı yürütürken, "what", "why" ile başlayan sonu açık olan sorular sormaya çalışınız. Eğer karşı taraf size bir şey söylerse, ne söylediği ile ilgilendiğinizi karşı tarafa göstermenizde fayda vardır. En iyi konuşma konusu ise tarafsız olabilecek konuşma konularıdır. Örneğin hava durumu, Polonya seyahatiniz ve kendi ülkeniz ile ilgili olan ilginç konular ve kısa vadeli planlarınızdan bahsedebilirsiniz.
- İlk ilişkinizin başlamasından sonra, Polonyalı ortağınız size kişisel bir yaklaşım sergilemek isteyecektir. İş görüşmeleri bittikten sonra anlamlı bir konuşma stili memnuniyetle karşılanacaktır.
- Kompliman yapılması hoş karşılanmaktadır. Ancak tabii ki bunun derecesini fazla abartmamakta fayda vardır.
- İş ortağınızla ne kadar fazla sohbet ederseniz, size daha fazla yaklaşacaktır.
- Elleriniz cebinizde iken konuşmayınız. Ayak bileğiniz bacağınızın üstüne gelecek şekilde oturmayınız.
- Diğer konuklar ve iş arkadaşlarınız hakkında dedikodu yapmaktan kaçınınız.
- Eğer bir sorunla karşılaşırsanız karşı taraftan destek isteyebilirsiniz.
- Açık ve doğrudan ilişki sürdüreceğiniz bir yapı sergilemenizde fayda vardır.
- Eğer bir grup içerisindeyseniz, özel konulara girmemeye özen göstermelisiniz.
- Ayrıca diğer kişilerin yaptığı tartışmaların içerisine girmek için çaba sarf edebilirsiniz.

Hoş karşılanan konuşmalar

- Kendi ülkeniz veya şehriniz ile ilgili konular,
- İş deneyiminiz,
- Hobileriniz,
- Sanat,

Kaçınılması gereken konular

- Politika,
- Para,

İlk İsim ve Unvan

- Polonya'daki isim formu diğer Avrupa ülkeleri ile aynıdır. İlk görüşmelerinizde temel saygınlık belirten ifadelerin kullanılması önerilmektedir. Mr. Mrs. ve Miss gibi kelimelerden sonra ilk ismi veya soyadı söylenir. İkinci veya üçüncü toplantıdan sonra, genellikle ilk ismi ile çağrılma olayı hoş karşılanmaktadır. Eğer böyle gerçekleşmezse de fazlaca endişelenmeyin.

- Bazı insanlar unvanlarını rutin bir şekilde kullanmaya çok alıştırlar.
- Polonyalı yöneticilere hitap edildiğinde profesyonel unvanlarını kullanmanıza gerek yoktur.

Hediye Verme

- Polonya iş kültürüne göre hediye verme olayı ilişkinin başlangıç aşamasında gerçekleştirilir.
- Eğer ilk defa görüşülüyorsa anlaşmanın neticesinde hediye değişimi daha uygun olabilir.
- İlk defa hediye verdiğinizde yanlış anlaşılmanızı önlemek amacı ile çok dikkatli davranmanız gerekebilir.
- Eğer bazıları sizi akşam yemeğine eve davet ederse, bir şişe şarap, bir buket çiçek gibi küçük hediyeler götürebilirsiniz. Ayrıca ev sahibine veya sahibesine davetleri için teşekkür notu göndermeyi ihmal etmeyiniz.
- En iyi hediye seçenekleri arasında kültürünüzü yansıtan ve özelliği olan hediyeler verilebilir.
- Ayrıca kaliteli çikolata veya ülkenizi tanıtıcı yayınlardan da götürebilirsiniz.
- Aşırı derecede pahalı olabilecek hediyeler götürmemeye çalışınız. Örneğin hediye tutarı 250 \$'ı geçmemelidir.

Sosyal Aktivite

- Eğer iş yapacağınız kişileri çok iyi tanımak istiyorsanız, onları bir fincan kahve içmek ve yanında kek yemek üzere bir yere veya akşam yemeği için bir lokantaya davet edebilirsiniz.

- Sabah kahvaltıları iş görüşmeleri için pek uygun düşmemektedir. Davetlerinizi bir veya iki kişi ile sınırlandırmanızda fayda vardır. Daha fazla kişiyi yemeğe davet ederseniz aynı anda herkesi idare etmeniz güç olabilir. Ayrıca iş ortağınız iş konusunu gündeme getirmedeği sürece siz iş konusunu gündeme getirmemeye özen gösteriniz.
- Gitmeyi planladığınız lokantada birkaç gün öncesinden rezervasyon yapmayı ihmal etmeyiniz. Size hangi tür yemekleri veya mutfağı tercih ettiğiniz sorulabilir. Ayrıca davet ettiğiniz kişilerin hangi lokantayı tercih ettikleri konusunda yardım alabilirsiniz.
- Öğle yemeği genellikle 12:00-13:00 arasında alınmaktadır. İki ana yemeğin servis edildiği akşam yemeği ise saat 17:00'den sonra alınmaktadır.
- Polonya yemeğinin çeşitleri arasında en önemli yeri "pierogi" denilen bir yemek almaktadır. Hamur parçaları, sebze, meyve veya peynir ile doldurularak hazırlanmaktadır.
- Diğer önemli bir yemek ise "bigos" adı verilen yemektir. Lahana, et, mantar, otlar ve çeşitli baharatlardan yapılmaktadır.
- "Golabki" denilen yemek ise lahana sarmasıdır.
- Genç yöneticiler arasında "barlarda" buluşmak çok yaygındır. Buralarda en fazla içilen içki ise bira olup, garsonlar kendileri servis yaptığından sizin bardan içki ısmarlamanıza gerek yoktur.
- Lokantalarda diğer kafe ve barlarda bahşış tavsiye edilmekle birlikte, mutlaka gerekli değildir. Eğer fatura servisi içermiyorsa, % 10 civarında bir bahşış yeterli olacaktır.
- Polonya evinde resmi bir davet aldıysanız, verilen zamandan 15 dakika kadar daha geç gitmeniz tavsiye edilmektedir. Bu süre ev sahibinizin daha iyi hazırlanmasına yardımcı olacaktır. Ancak 30 dakikadan daha fazla geç kalmamanız önerilmektedir.
- Ayrıca evde verilen bir akşam yemeğine davete gidiyorsanız, küçük bir hediye götürmeniz de fayda vardır. Bu bir şişe şarap veya ev sahibesi için bir buket çiçek olabilir. Ayrıca sizi davet ettiği için ev sahibine veya sahibesine el yazısı ile yazılmış teşekkür notu göndermeyi de ihmal etmeyiniz.
- Oturacağınız yerin belirtilmesini bekleyiniz ve ev sahibi yemeğe başlamadan siz başlamayınız.
- Yemekten önce veya sonra kadeh kaldırılması alışkanlığı vardır. Siz kadeh kaldırılıyorsanız göz kontağı kurmanızda fayda vardır. Ev sahibiniz masadaki herkese kadeh kaldırma işini bitirmeden içkinizden içmeyiniz. Eğer kadeh kaldırma işlemi sırasında ev sahibiniz ayağa kalkarsa siz de ayağa kalkmalısınız. Polonya'da yaygın kadeh kaldırma sözü 'na zdrowie!'dir.
- Yemek sırasında ellerinizi masanın üzerinde tutunuz. Yemeği bitirdikten sonra bıçak ve çatalı tabağın sağ tarafında paralel duracak şekilde bırakınız. Çatal ve bıçağı tabağınızın içinde çapraz bir durumda bırakmanız yemeği bitirdiğiniz anlamına gelmektedir.

Halk Davranışı

- Polonya kültürü 1000 yıllık karışık bir tarihe sahiptir. Ulusal kültürleri Latin ve Bizans kültürlerinden oluşmaktadır. Polonyalılar diğer ülkelerde gerçekleşen sanat olaylarını takip edebilmek amacı ile dışarıdan gelen sanatçılara karşı daima dost olmuşlardır. 19. ve 20. yüzyılda Polonyalılar kültürel

gelişmelerinde ekonomik ve politik aktiviteleri ön plana almışlardır. Yüzyıllar boyunca kültürlerle ilgili diyaloglar ve yorumlamalar Polonya geleneğinin bir özelliği olmuştur. Geleneklerinde, davranışlarında ve giyim tarzlarında Batı ve Doğunun etkilerini görmek mümkündür. Polonya mutfağı ve sosyal gelenekler de çok çeşitliliğin yaşandığı diğer eğilimlerdir.

- Polonya şehirleri Avrupa stilini yansıtmaktadır. Polonya'nın doğusundaki bölgelerde batı mimarisinin etkilerini bulabilirsiniz.

- Polonyaca'daki birçok temel cümleyi bilmenizde fayda vardır. Bunlar içerisinde merhaba [dzien dobry], Allahısmarladık [do widzenia], affedersiniz [przepraszam] ve teşekkür ederim [dziekuje]. Bu tür hareketleriniz çok hoş karşılanacaktır.

- Kendiniz olmaya, his ve duygularınızı saklamamaya özen gösteriniz. Her şeyi kolayca halletme tavrınız ve açık yürekliliğiniz hoş karşılanacak davranış biçimleridir.

- Konuşmalar sırasında göz kontağını sağlayınız. Bu tür hareketler karşı taraf ile güven duygusunun gelişmesine yardımcı olabilecek hareketler olacaktır.

- Eğer bir grup içerisindeyseniz ve özel konuşmaları yürütüyorsanız, diğer kişileri de tartışma ortamı içerisine çekmeniz iyi bir davranış olacaktır.

- Standart selamlama şekli el sıkışması ile başlar. Ayrıca ayrılırken de el sıkışılmasında fayda vardır. Öpme ve kucaklama çok yakın arkadaşlığınız yoksa hoş karşılanmamaktadır.

- Eğer bir grup ile tanıştırılıyorsanız, sizi üçüncü bir kişinin tanıştırmasını bekleyiniz. Yaşlı olan kişilere karşı özel bir ilgi gösteriniz. Örneğin toplu taşıma aracı kalabalık ise genç olan kişilerin yaşlı olan kişilere yer vermesi beklenmektedir.

- Eğer bir kiliseye giderseniz, sessiz olmanız ve varsa şapkanızın çıkarılması gerekmektedir.

- Yerlere çöp atmayınız

- Pazarları fiziksel bir aktivitede bulunmayınız. Polonya'nın % 90'nına yakın bir kısmı Katolik olduğu için dinlenme günü olarak Pazar gününün özel bir önemi vardır.

Para Kullanımı

Polonya mevzuatına göre, toplamı 15 000 Euro'yu aşmayan yabancı veya yerli paranın ülkeden çıkarılması serbesttir. 15 000 Euro'nun üzerindeki meblağın ihracatı ise, Merkez Bankası tarafından verilen izne tabidir. Bankalar aracılığıyla döviz transferi 48 saatten önce yapılabilmektedir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Polonya diplomatik pasaport (kırmızı), üst düzey memurlar için düzenlenen hususi pasaport (yeşil) ve hizmet pasaportu (gri) hamili vatandaşlarımıza vize uygulamamaktadır. Umuma mahsus pasaport (lacivert) sahipleri için ise Türkiye'den Polonya'ya seyahatlerde vize alma zorunluluğu bulunmaktadır.

Dört tür vize verilmektedir. A Türü Havalimanı Şengen Vizesi, Polonya Havaalanlarından birinde uçak aktarması yapacaklar için geçerli olup, Türk vatandaşları bu tür vizeden muaftır.

B Türü Transit Şengen Vizesi'nde ülkede kalış süresi en fazla 5 gün olup, bu vize için başvuru yapılırken gidilecek ülkenin vizesinin gösterilmesi gerekmektedir. Bu tür vizenin ücreti 130 TL'dir.

C Türü Kısa Süreli İkamet Şengen Vizesi, vize geçerlilik süresi dahilinde bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve ilk giriş tarihi itibarıyla 6 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 90 gün kalış hakkı vermektedir. Bu tür vizenin ücreti 130 TL'dir.

D Türü Uzun Süreli İkamet Polonya Vizesi ise vize geçerlilik süresi dahilinde Polonya'ya bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve vize geçerlilik süresi itibarıyla 12 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 365 gün kalış hakkı vermektedir. Bu tür vizenin ücreti de 130 TL'dir.

Vize konusunda detaylı bilgilere Polonya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği'nin <http://www.ankara.polemb.net/index.php?> adresli web sitesinden temin etmek mümkündür.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Polonya'da resmi kuruluşlarda mesai saatleri, hafta içi her gün (bazı yerlerde cumartesi de dahil) sabah 08.00 'den akşam 16.00'ya kadardır. Sanayi işletmelerin büyük bölümünde ilki 06.00-14.00 saatleri arası ve ikincisi ise 14.00-22.00 saatleri arası olmak üzere çift vardiyalı sistem uygulanmaktadır. Ülkede öğle yemeği arası bulunmamaktadır. Ancak, iş görüşmesi amaçlı öğle yemekleri gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Resmi tatiller

Resmi Tatil Günleri	Tatilin Nedeni
1 Ocak	Yılbaşı Günü
6 Ocak	Katolik Yortusu
8-9 Nisan	Paskalya
1 Mayıs	İşçi Bayramı
3 Mayıs	Anayasa Tatili
7 Haziran	Katolik Yortusu
15 Ağustos	MeryemAna'nın Cennete alınması
1 Kasım	Azizler Bayramı
11 Kasım	Bağımsızlık Günü
25-26 Aralık	Noel Bayramı

Kullanılan Lisan

Ülkenin resmi dili Lehçe'dir. Büyük kentlerde İngilizce ile iletişim kurmak giderek yaygın hale gelmektedir. Ancak, halk ile Rusça ve Almanca olarak iletişim kurmak daha kolaydır.

Ulaşım

Türk Hava Yolları (THY) ve Polonya Havayolları (LOT) tarafından haftanın her günü İstanbul-Varşova arasında seferler düzenlenmektedir.

Ülke içi ulaşımında en yaygın olarak kullanılan araç trendir. Otobüslere göre daha ucuz ve hızlı olan trenler, çok yaygın bir istasyon ağına da sahiptir.

İklim

Ülkede değişik hava akımlarının mevcut olması, havanın çok sık değişmesine sebep olmakta ve mevsimlerin süresi üzerinde de etkili olmaktadır. Soğuk kutup ve okyanus, ayrıca ılık astropik hava kütlelerinin etkisine açık olan Polonya'da okyanus iklimi ve karasal iklim arasında geçiş niteliği taşıyan bir iklim hüküm sürmektedir.

Polonya iklimi, göreceli olarak soğuk kış ve ılık yaz mevsimleri şeklinde tanımlanabilir. Mevsimler arasında yumuşak geçiş görülmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık güneybatı düzlüklerinde 8° C, daha soğuk olan kuzeydoğu bölgesinde ise 6° C'dir. Ülke genelinde yıllık ortalama yağış miktarı 600 mm'yi bulmaktadır.